

RASEBORG
RAASEPORI

RAASEPORI.FI

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2024–2025

Hyväksytty valtuustossa 26.2.2024

SISÄLTÖ

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2024–2025	1
1. Johdanto	1
2. Lasten ja nuorten kasvuympäristö ja hyvinvointitilanne	3
2.1. Kasvuympäristö	3
2.2. Osallisuus	8
2.3. Elintavat	10
2.4. Kasvuympäristön turvallisuus	15
2.5. Mielensterveys	19
3. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelut	24
3.1. Varhaiskasvatus	24
3.1.1. S2-opetus	24
3.1.2. Varhaiskasvatuksen tuki	25
3.2. Esikoulu	25
3.2.1. Valmistava opetus	25
3.2.2. Oppilashuolto/tuki	25
3.3. perusopetus	26
3.3.1. Oppilashuolto	26
3.3.2. Aamu- ja iltapäivätoiminta	26
3.3.3. Harrastamisen Suomen-malli	27
3.3.4. Valmistava opetus/S2-opetus	27
3.4. Lukio ja ammatillinen opetus	27
3.4.1. Opiskeluhoolto	28
3.5. Vapaa sivistys	28
3.5.1. Kansalaisopisto	28

3.5.2. Musiikkiopisto	29
3.5.3. Västra Nylands folkhögskola	29
3.5.4. Lärkkulla	29
3.5.5. Hurja Piruetti	30
3.6. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)	30
3.7. Nuorisotyö	30
3.7.1. Etsivä nuorisotyö	30
3.8. Kulttuuripalvelut	30
3.9. Kirjastotoimi	31
3.10. Museopedagoginen toiminta	31
3.11. Liikuntapalvelut	32
3.12. Nuorisovaltuusto	32
3.13. Lasten ja nuorten kotouttamispalvelut	32
3.14. Toimialarajat ylittävä yhteistyö	32
3.15. Yhteistyö yhdistysten/järjestöjen kanssa	33
3.16. Ankkuritoiminta	34
3.17. Nepsy-tiimi	34
3.18. Hyvinvointialueen palvelut	34
3.18.1. Ennaltaehkäisy ja varhainen tuki	34
3.18.2. Kohdennetut palvelut	35
3.18.3. Erityiseen tukeen liittyvät palvelut	36
4. Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2024–2025	37
4.1. Osallisuus	38
4.2. Terveellisten elämäntapojen edistäminen	41
4.3. Turvallinen ja viihtyisä arki	43
4.4. Mielensterveyden edistäminen	46

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2024–2025

I. JOHDANTO

Lastensuojelulain (417/2007) 3 luvun 12 §:n mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Suunnitelma hyväksytään kunkin kunnan valtuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain (410/2015) 110 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Suunnitelma on osa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laaditaan valtuustokausittain. Suunnitelma arvioidaan ja päivitetään vähintään neljän vuoden välein.

Kunnallisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot

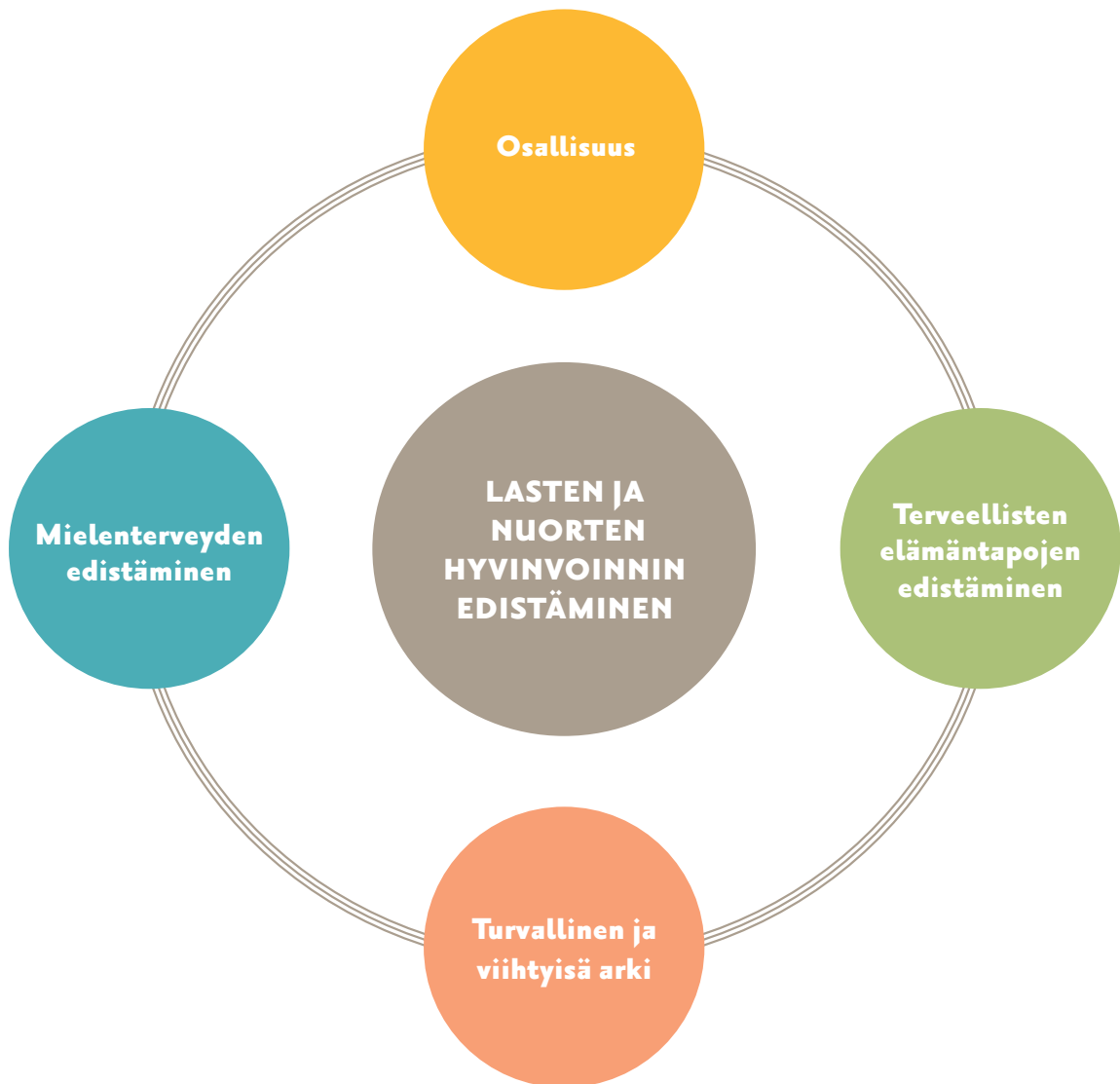
- lasten ja nuorten kasvuoloista ja hyvinvoinnin tilasta
- lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
- yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä
- suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistyöhön sisältyy myös lasten oikeuksien edistäminen. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa on seuraavat neljä peruseriaatetta:

1. Kaikilla lapsilla on samat oikeudet
2. Lapsen etu on aina etusijalla
3. Jokaisella lapsella on oikeus elää ja kehittyä
4. Jokaisella lapsella on oikeus ilmaista omat mielipiteensä

Lastensuojelulaissa pidetään lapsena alle 18-vuotiaista ja nuorena 18–24-vuotiaista. Etsivässä nuorisotyössä työskennellään 15–29-vuotiaiden nuorten kanssa.

Tässä suunnitelmassa on neljä painopistealuetta lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Painopisteiden valinta perustuu melko pitkälti kouluterveyskyselyn ja Move-mittauksen tuloksiin sekä niissä esiin tulleisiin haasteisiin. Move-mittaus tehdään vuosittain vuosiluokille 5 ja 8, kun taas kouluterveyskysely tehdään joka toinen vuosi vuosiluokille 4–5 ja 8–9, lukion vuosiluokille 1–2 sekä ammatillisten oppilaitosten vuosiluokille 1–2.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman on laatinut poikkihallinnollinen lasten ja nuorten hyvinvoinnin työryhmä. Työryhmään kuuluu:

Josefin Mannström, hyvinvointikoordinaattori (pj)

Jeanette Bäckström, talouspäällikkö

Jari Salminen, opetuspäällikkö (suomenkieliset koulut)

Fredrika Åkerö, nuorisopalvelupäällikkö

Anne-May Sundström, suunnitteluinsinööri

Jaana Tasanko, päiväkodin johtaja

Heidi Wigren, johtava sosiaalityöntekijä

Mathilda Malmberg, neuvolan palveluesihenkilö: Hanko, Raasepori, Inkoo, Siuntio

Mikaela Fagerholm, terveydenhoitaja

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta on keskusteltu valmistelun aikana myös oppilashuollon ohjausryhmässä ja kaupungin johtoryhmässä.

2. LASTEN JA NUORTEN KASVUYMPÄRISTÖ JA HYVINVOINTITILANNE

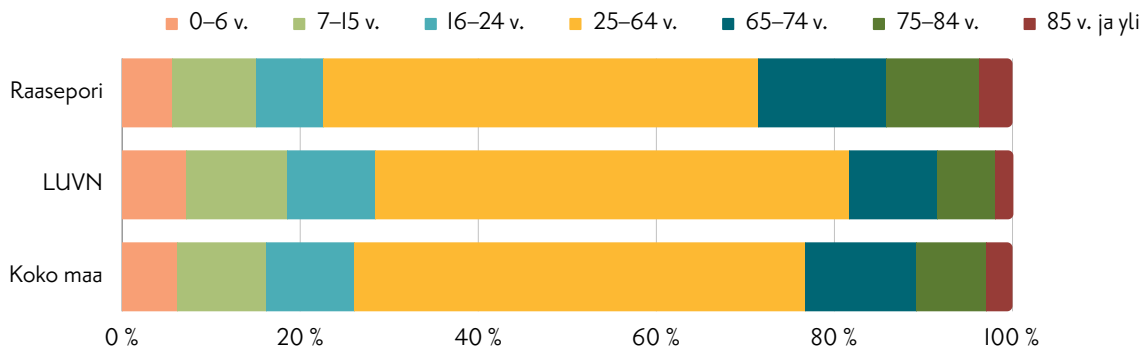
Tämän kappaleen tilastot ovat peräisin Sotkanetista.

Osallistuminen Kouluterveyskyselyyn (Raasepori):

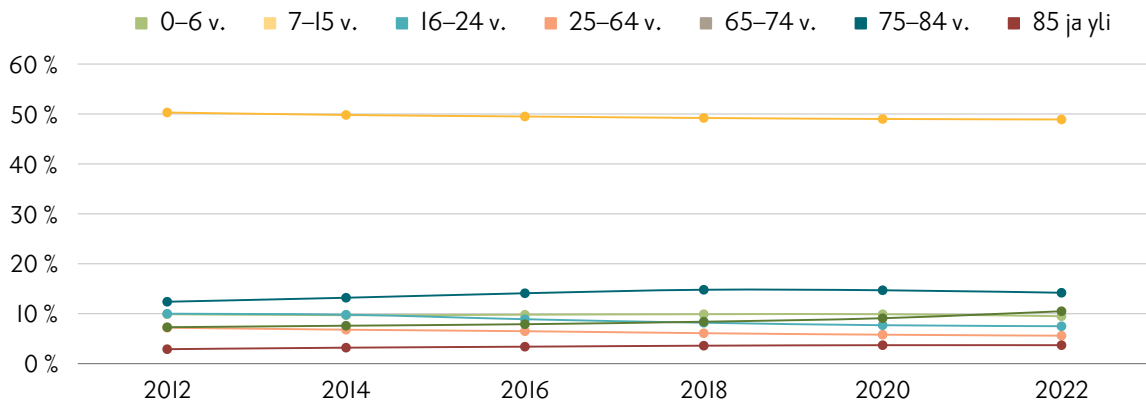
	2019	2021	2023
4.–5. lk.	487 (79 %)	479 (76 %)	433 (76 %)
8.–9. lk.	462 (79 %)	468 (73 %)	460 (78 %)
Lukion 1. ja 2. luokat	229	232 (84 %)	218 (83 %)
Ammatillisen opetuksen 1. ja 2. luokat	113	110	119 (40 %)

2.1. KASVUYMPÄRISTÖ

Väestörakenne 2022, % väestöstä

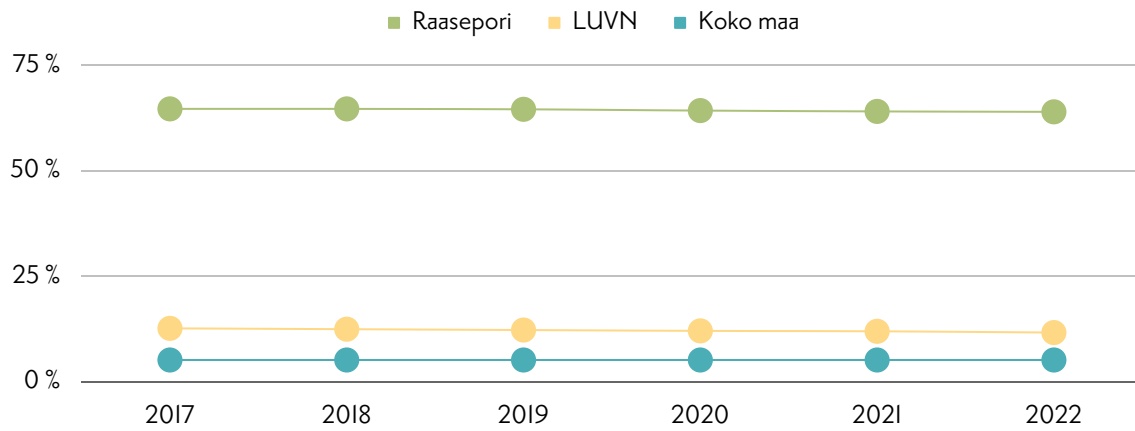

Raaseporin väestö ikäryhmittäin 2012–2022, % väestöstä

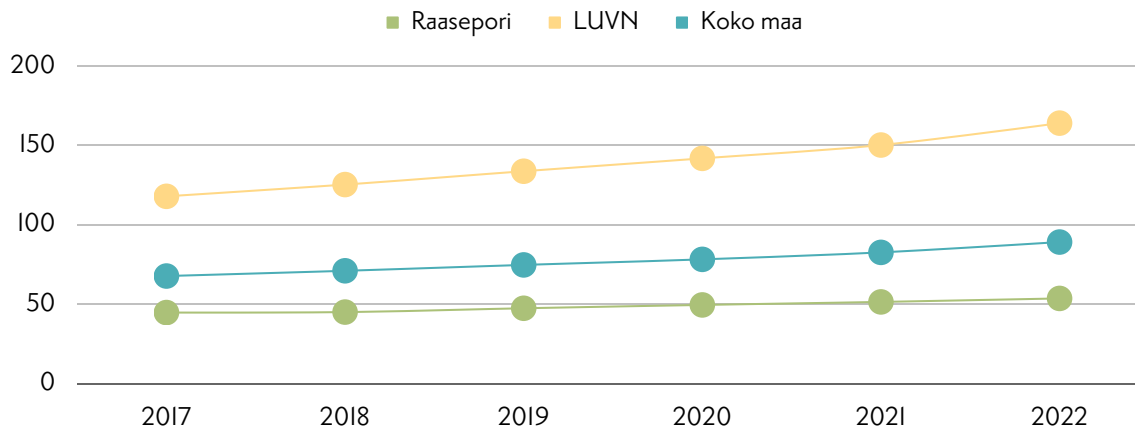

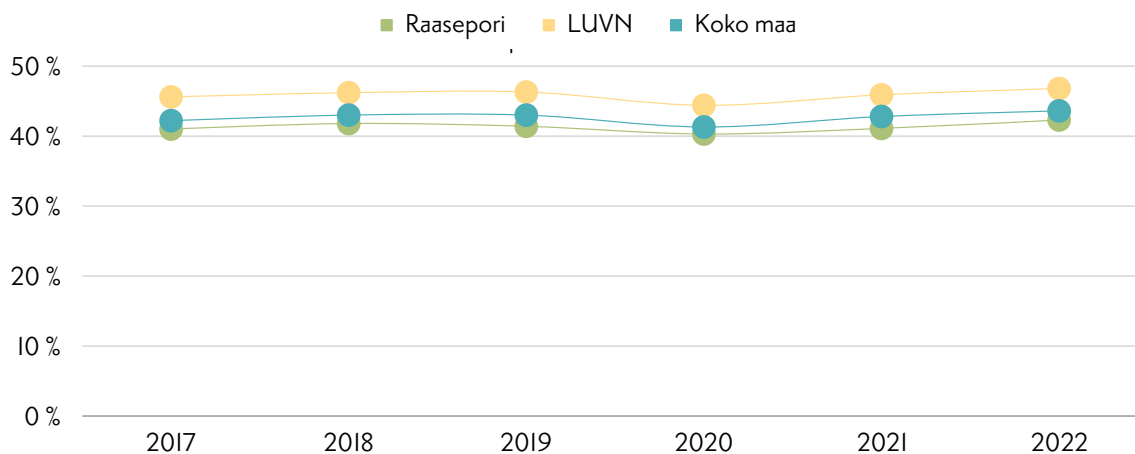
Ruotsinkielinen väestö, % väestöstä 31.12.

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1000 asukasta

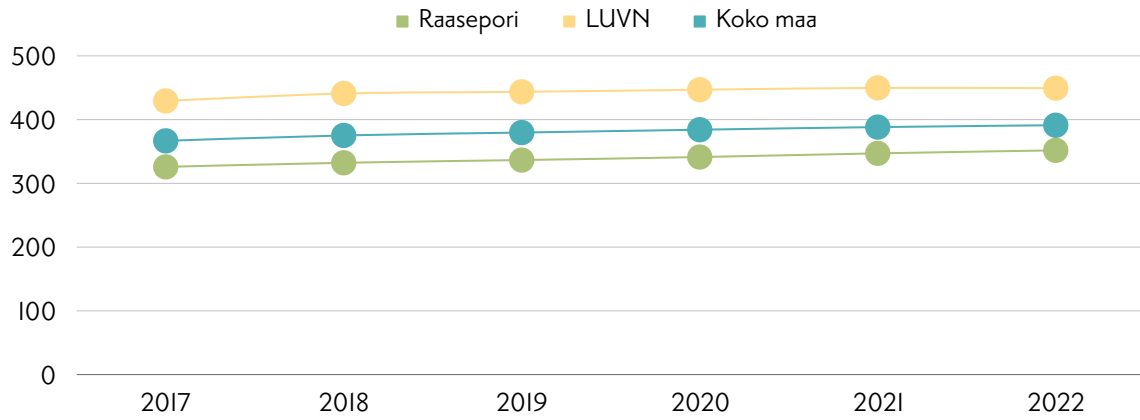
Työlliset, % väestöstä

[Indikaattoritieto >>](#)

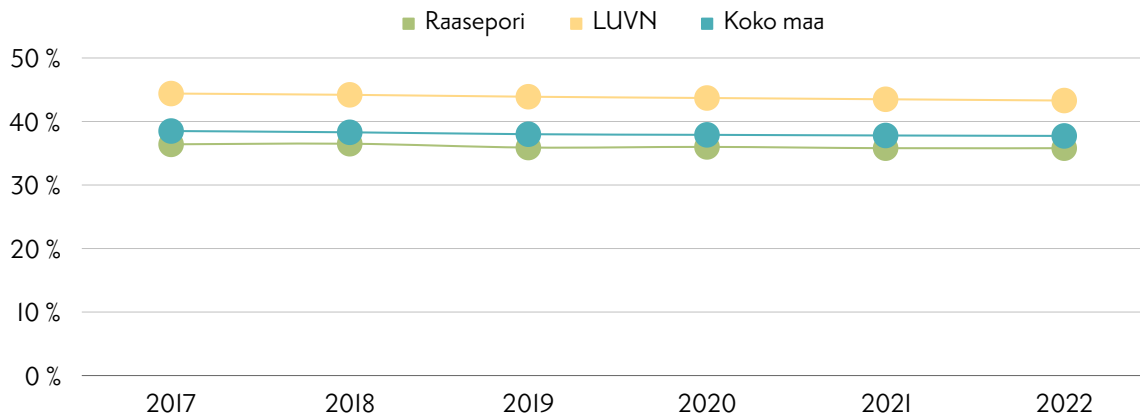

Koulutustasomittain

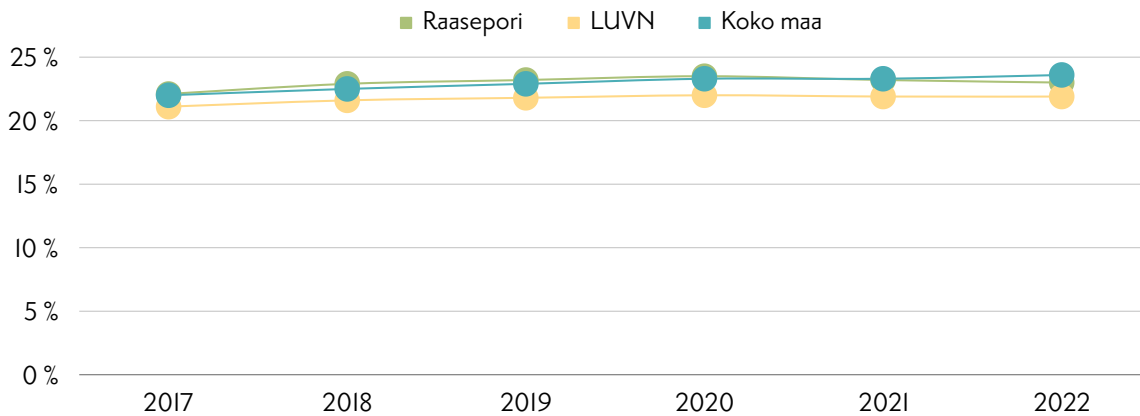
[Indikaattoritieto >>](#)

Lapsiperheet, % perheistä

[Indikaattoritieto >>](#)

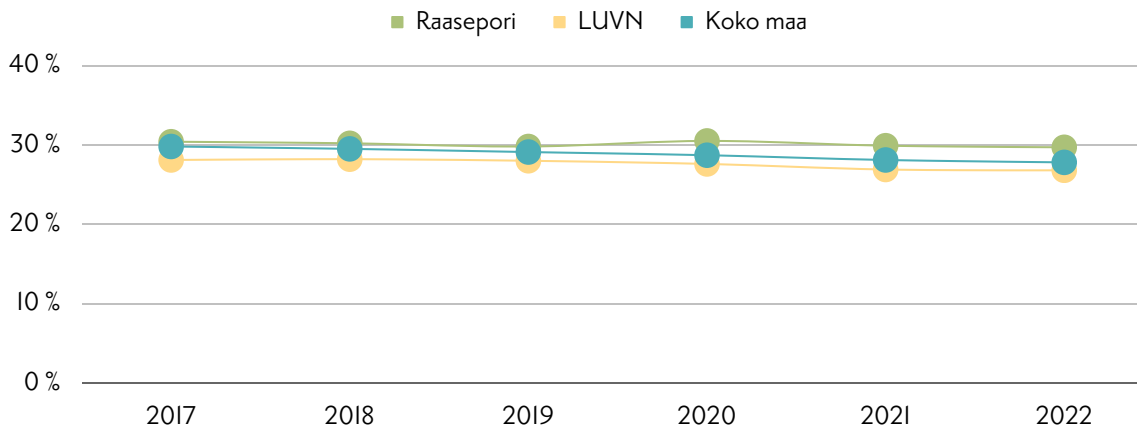
Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

[Indikaattoritieto >>](#)

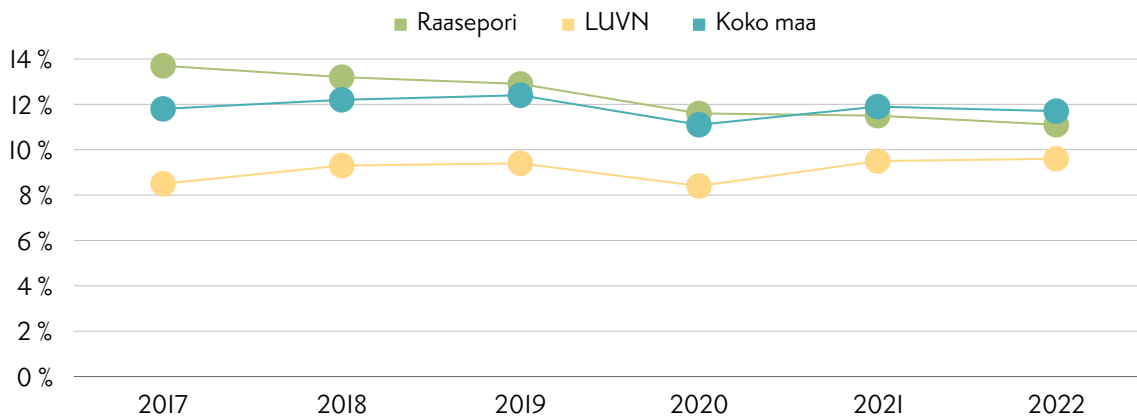

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

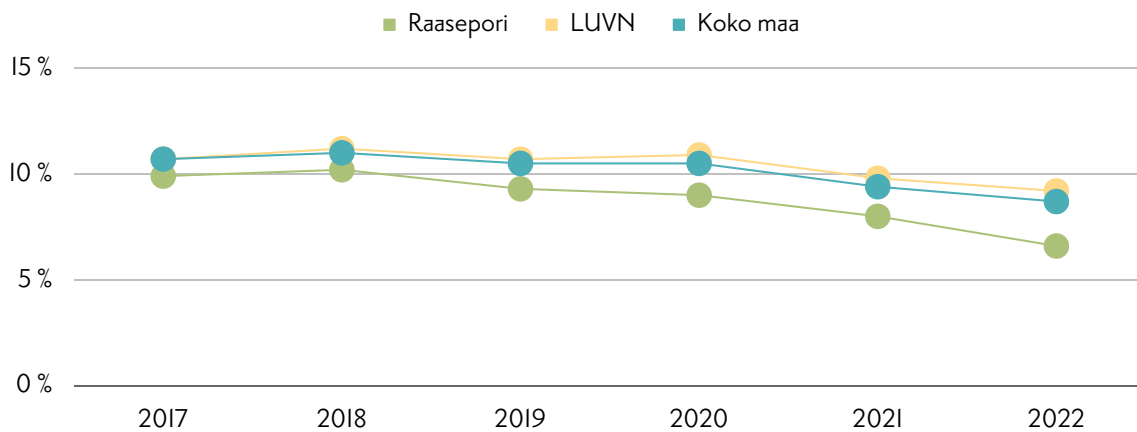
[Indikaattoritieto >>](#)

Lasten pienituloisuusaste

[Indikaattoritieto >>](#)

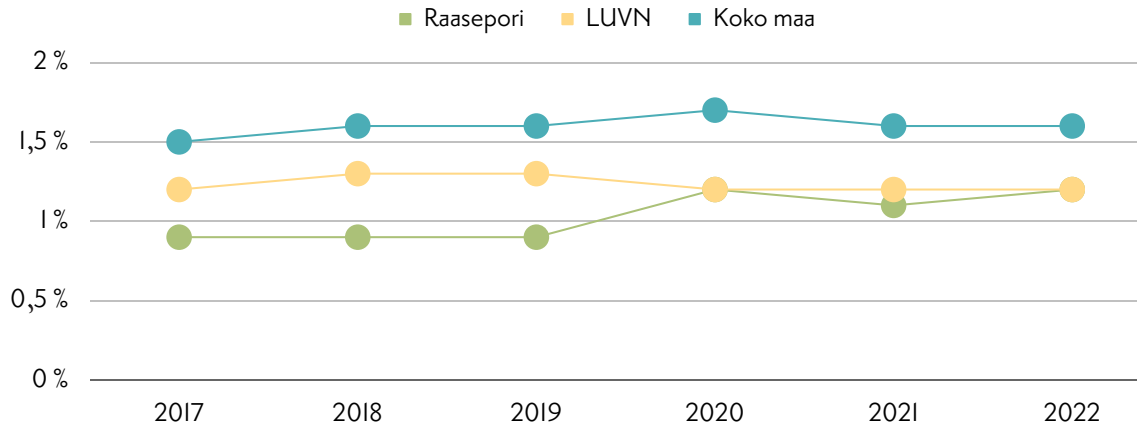
Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

[Indikaattoritieto >>](#)

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

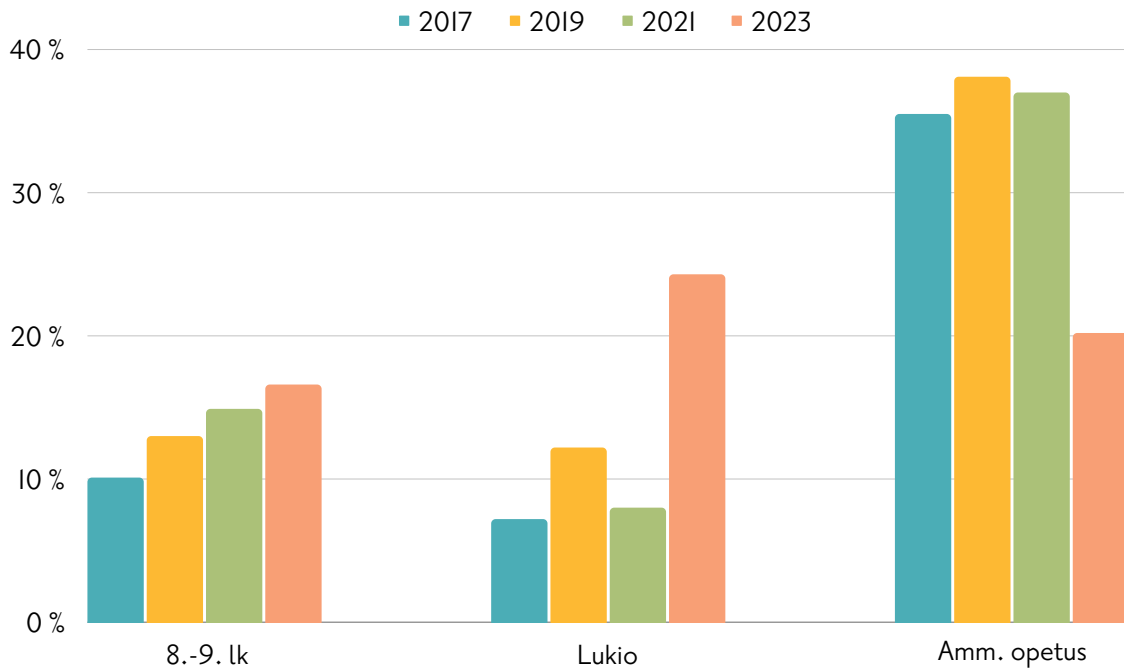

[Indikaattoritieto >>](#)

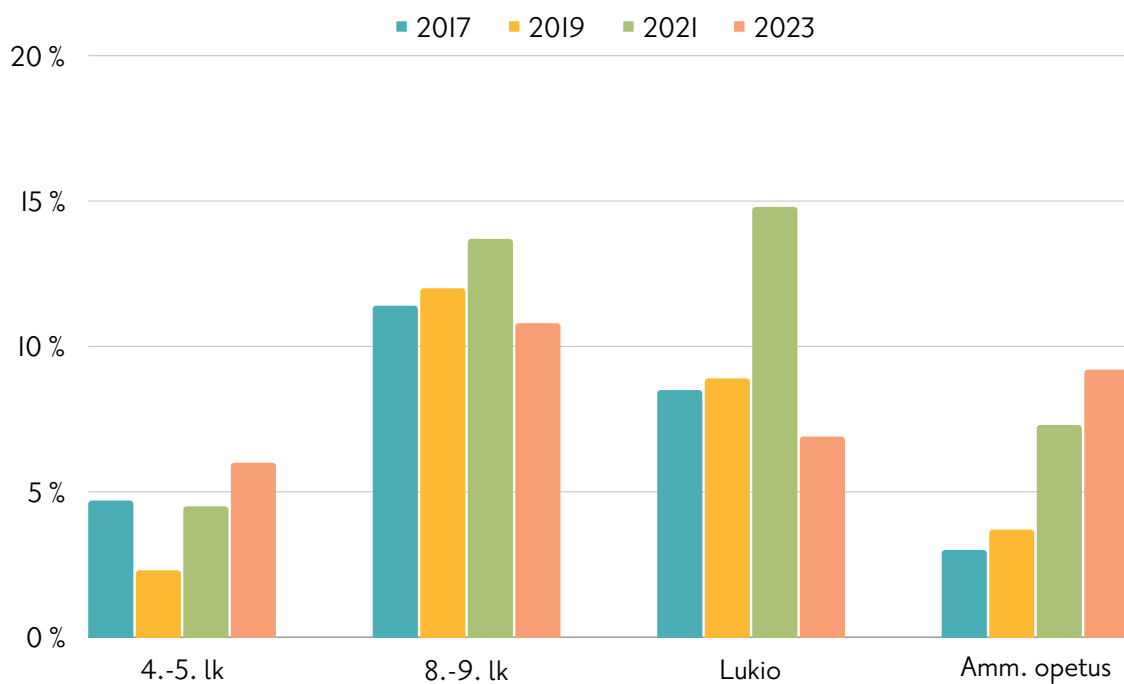

2.2. OSALLISUUS

Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa, % oppilaista

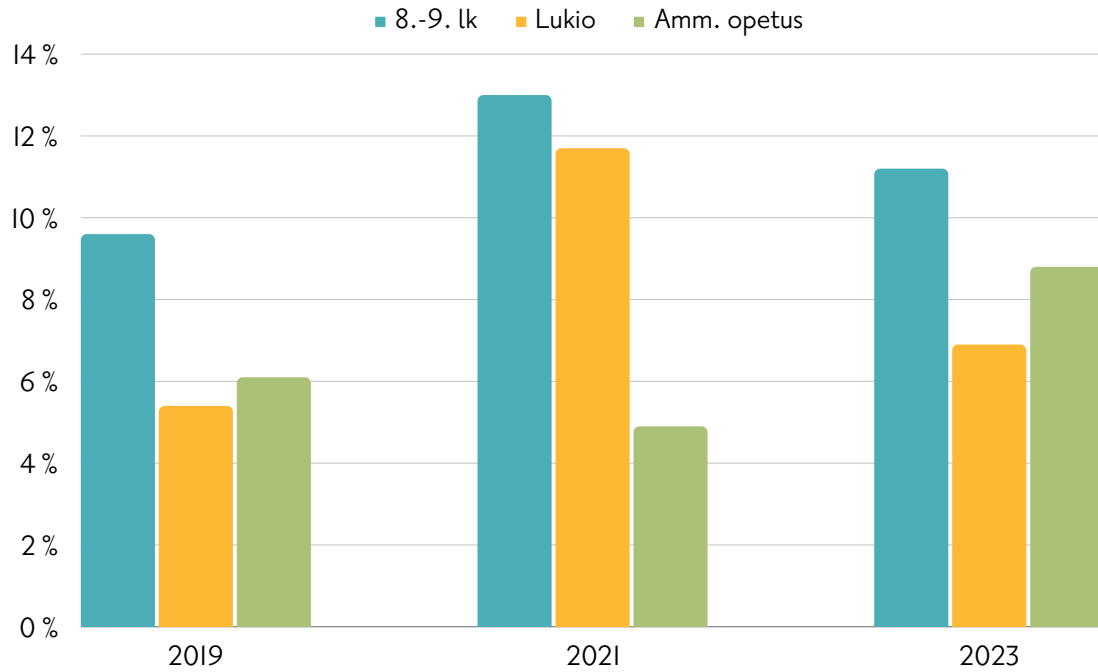

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, %

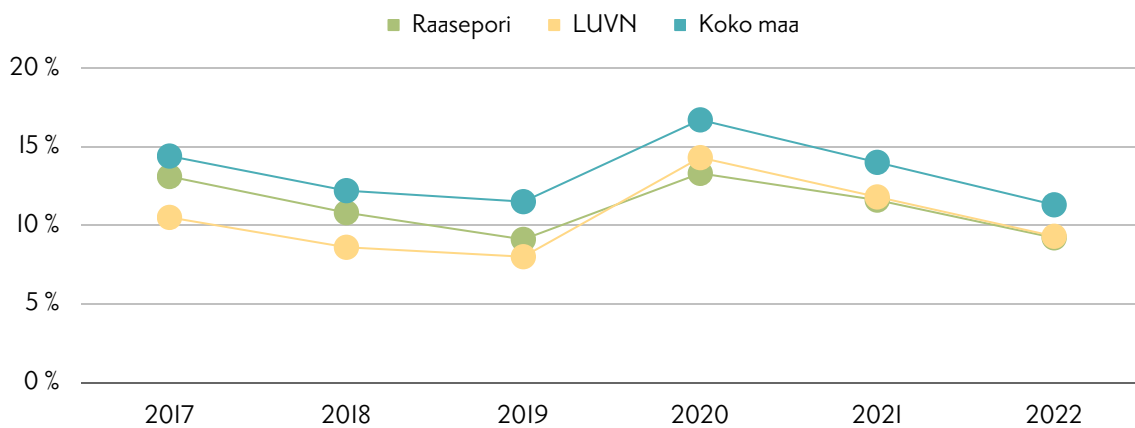

Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % oppilaista

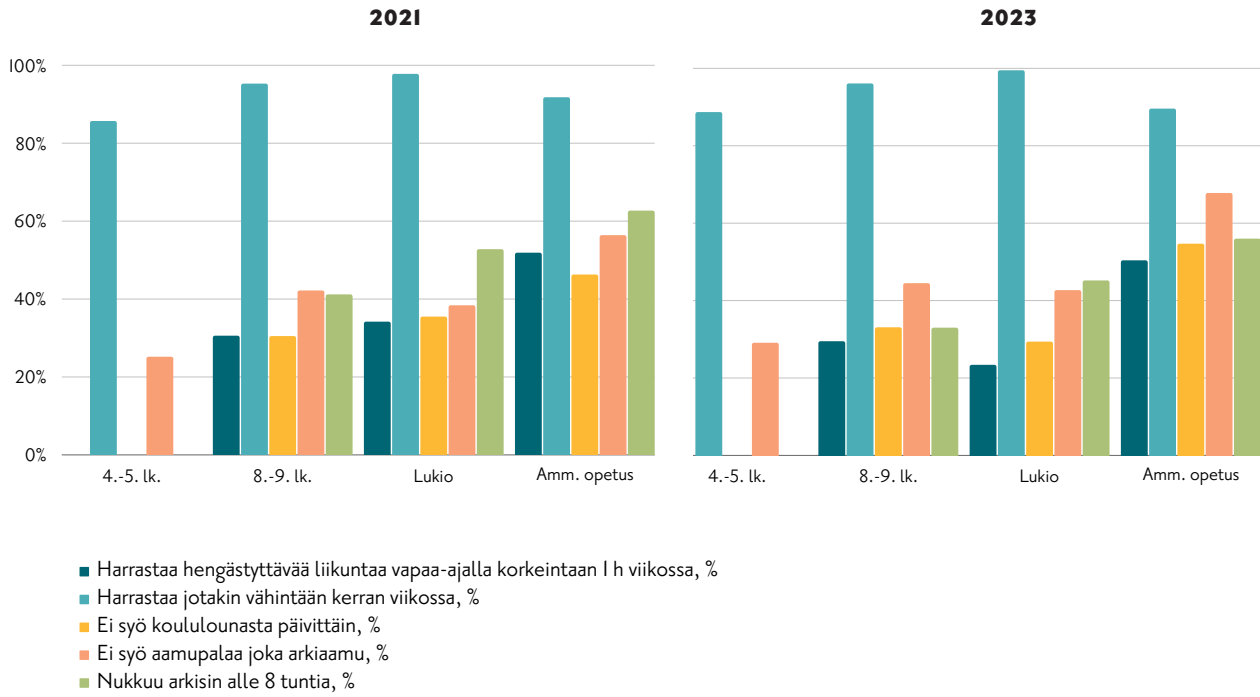
Nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta työvoimasta

2.3. ELINTAVAT

Uni, ravitseminen, liikunta

MOVE-mittaus - fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos (2023):

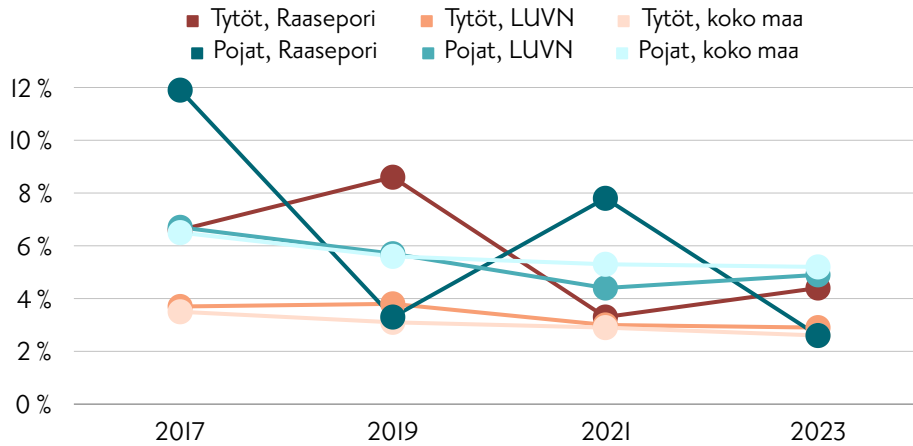
Tulos ilmaisee prosenttiosuuden oppilaista, joiden **fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla**. Laskennassa on huomioitu kaikki fyysisen toimintakyvyn osa-alueet.

Edellisen vuoden numerot suluissa.

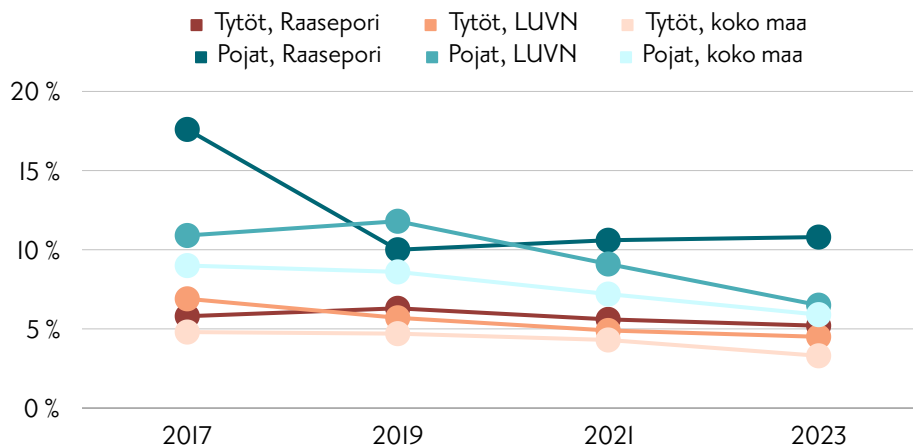
LUOKKA	POJAT	TYTÖT	YHTEENSÄ
5. luokka	48,4 % (38,4 %)	44,1 % (46,7 %)	46,3 % (42,7 %)
8. luokka	51 % (53,7 %)	43,3 % (52 %)	46,9 % (52,8 %)
Molemmat luokat	49,6 % (45,4 %)	43,7 % (49,1 %)	46,6 % (47,3 %)

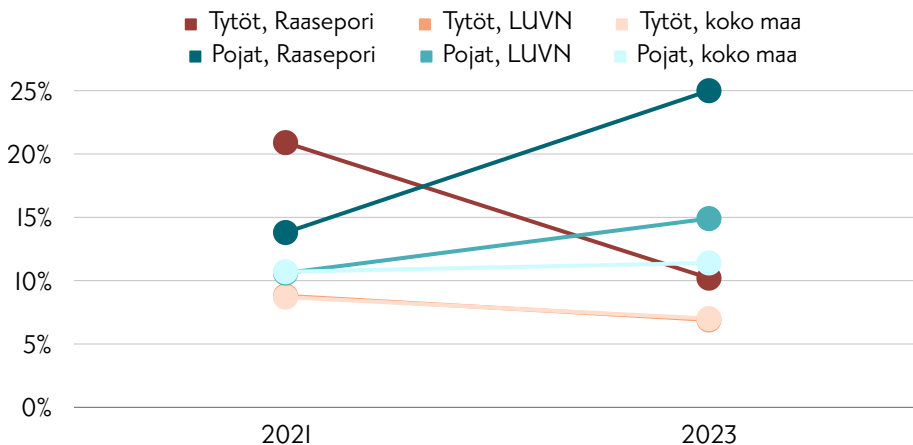
Käyttää alkoholia viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Käyttää alkoholia viikoittain, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

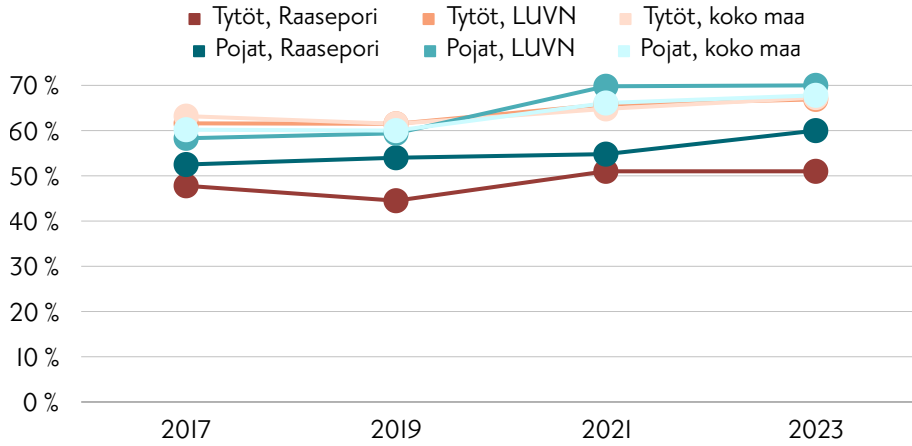

Käyttää alkoholia viikoittain, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

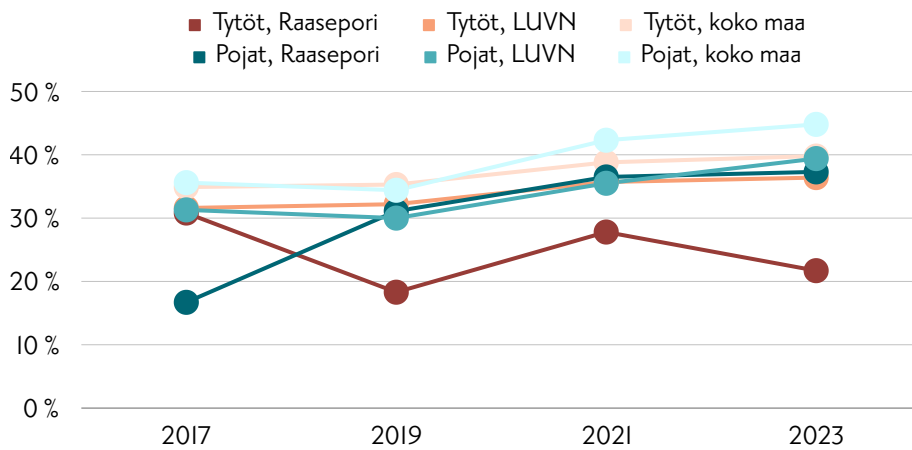

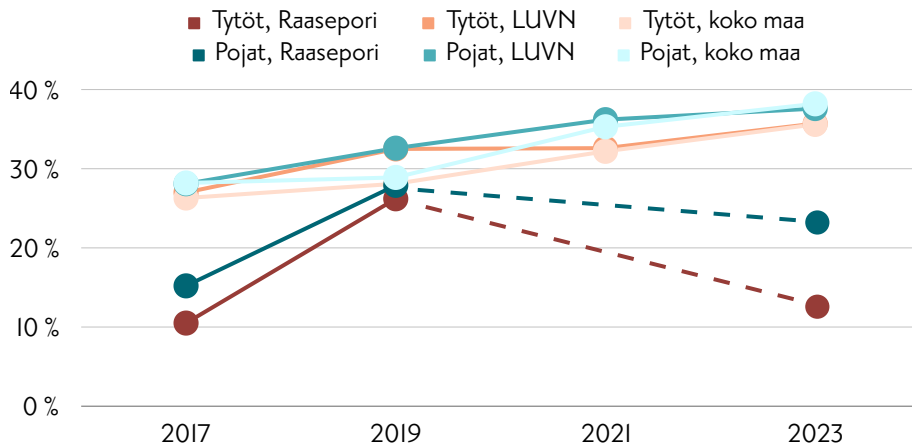
Raittius, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Raittius, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

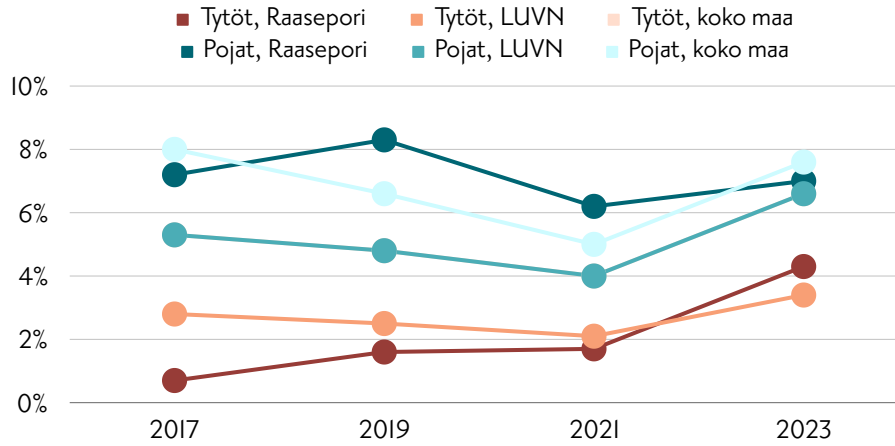

Raittius, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

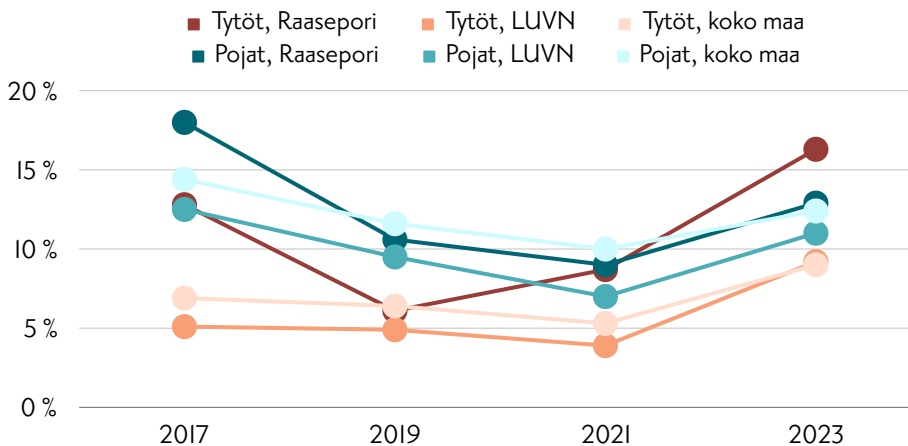

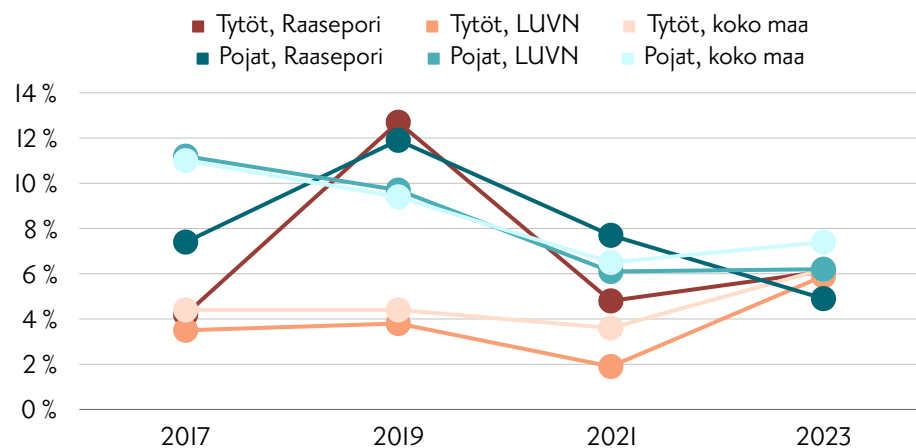
Käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % 8. ja 9. luokan oppilaista

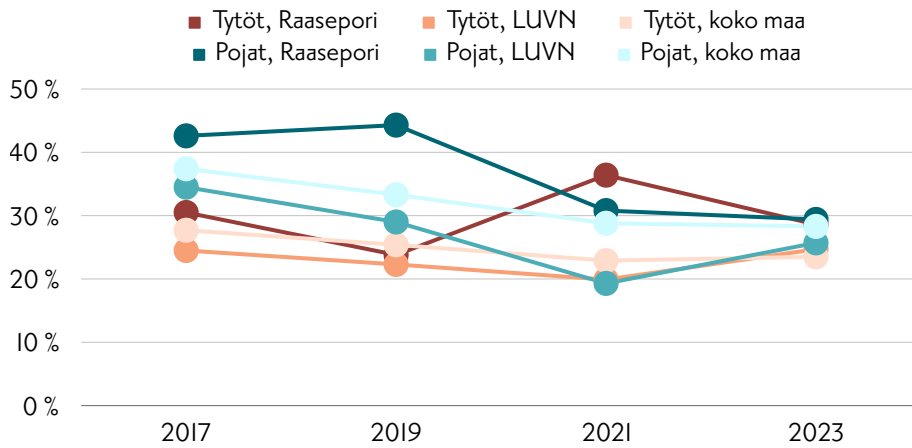

Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

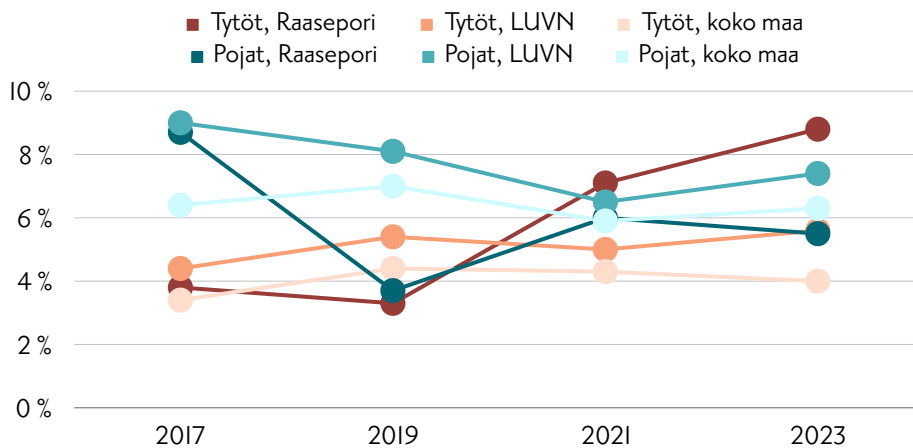

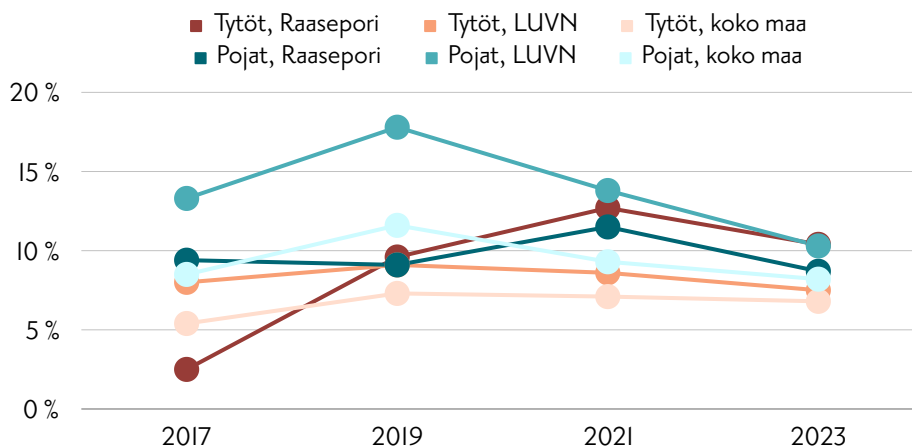
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

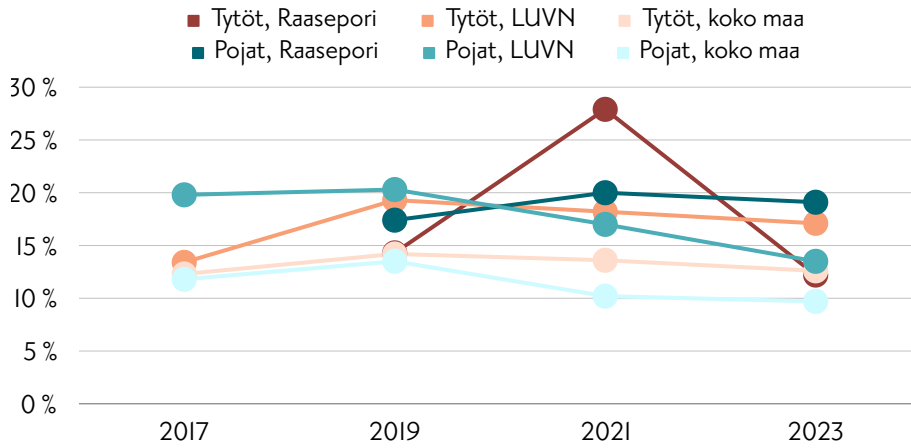

Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

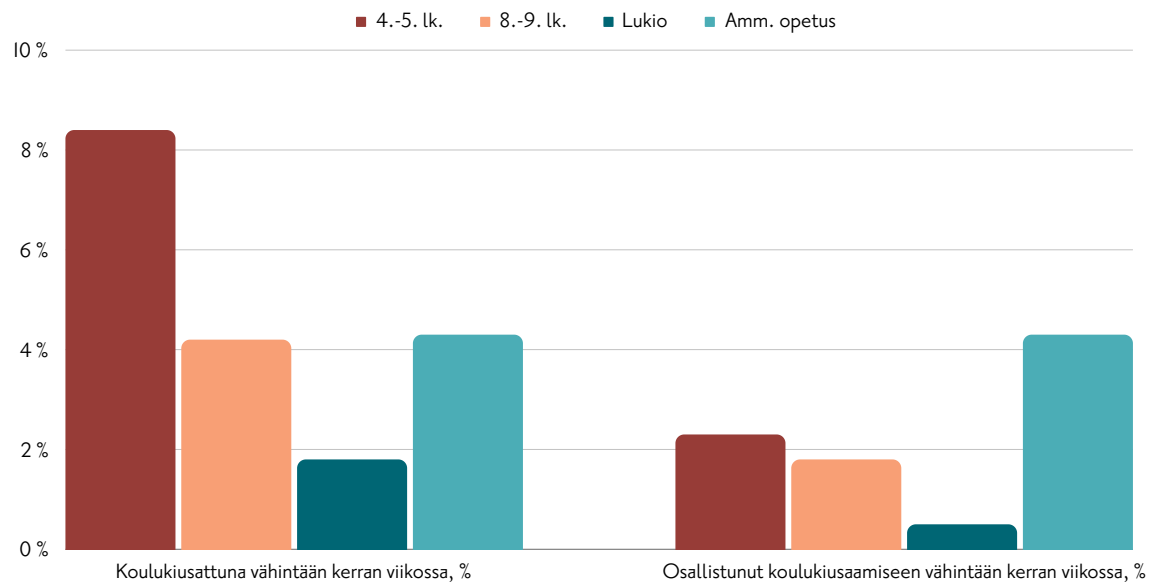

Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

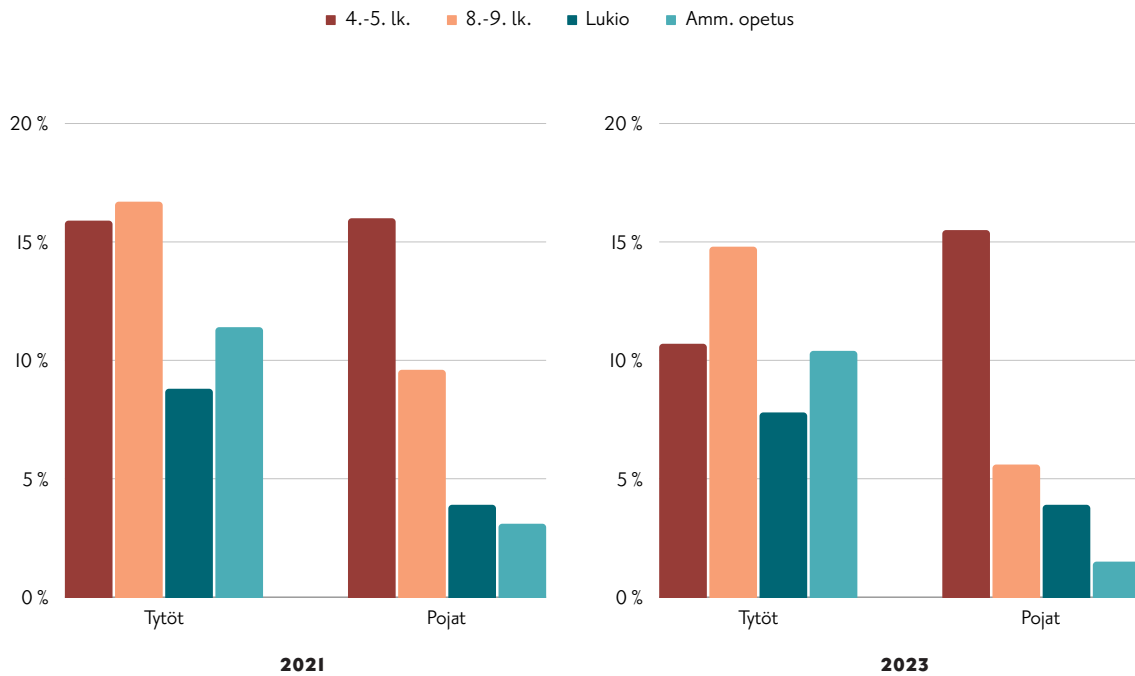
2.4. KASVUYMPÄRISTÖN TURVALLISUUS

Koulukiusaaminen (Raasepori, 2023)

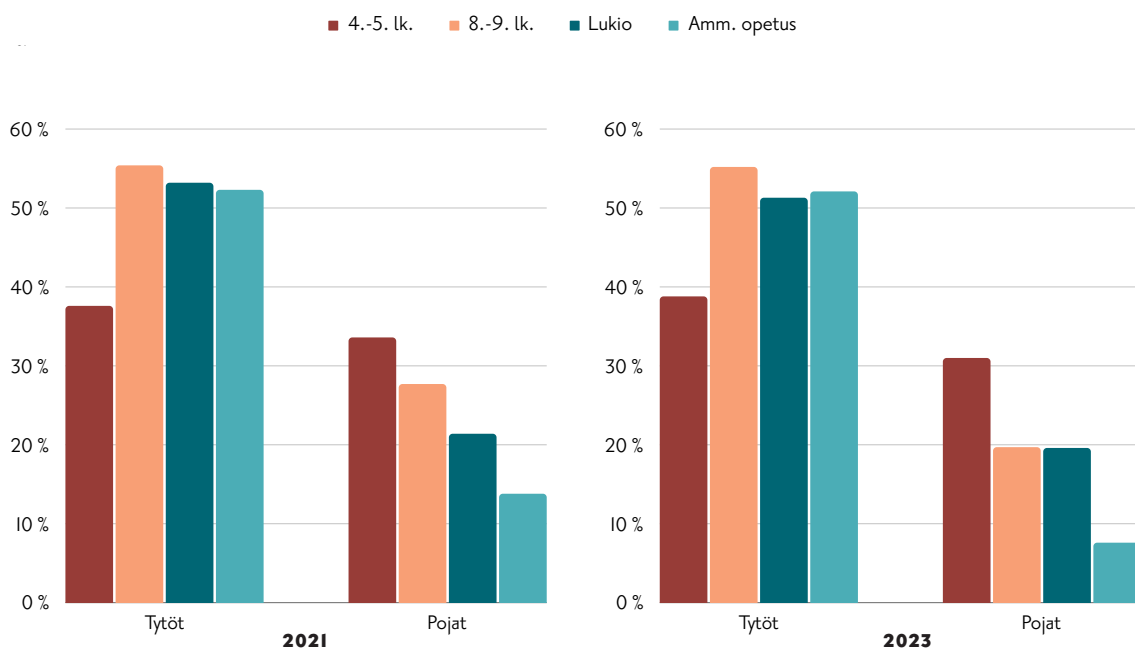

Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, %

[Indikaattoritieto >>](#)

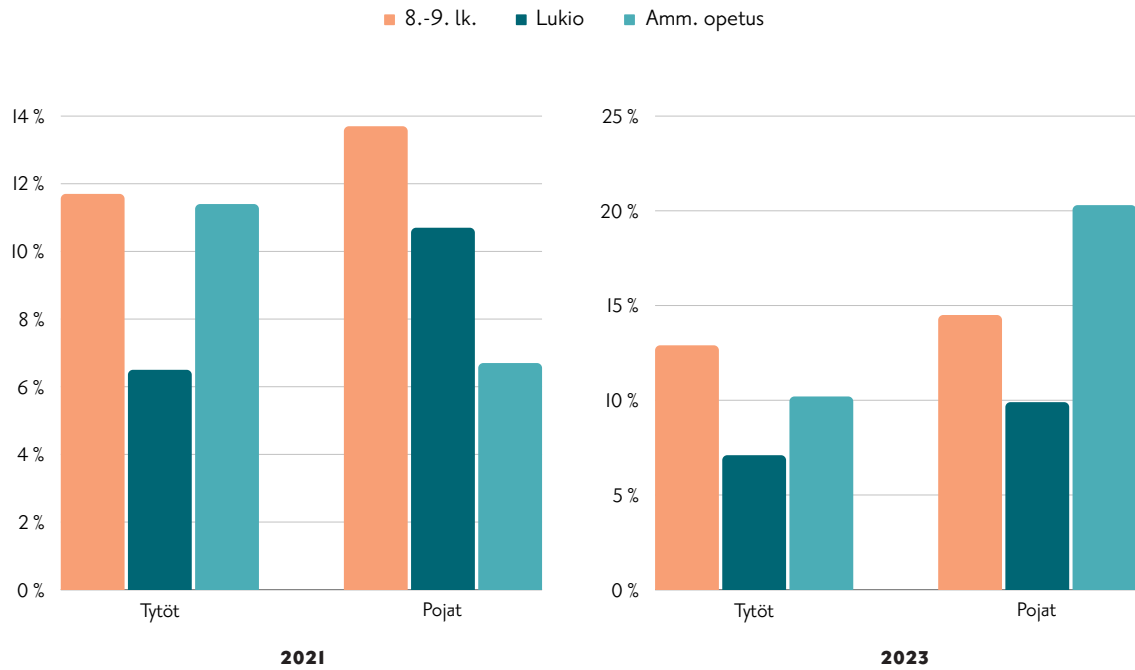
Kokenut vanhempien henkistä väkivaltaa vuoden aikana, %

[Indikaattoritieto >>](#)

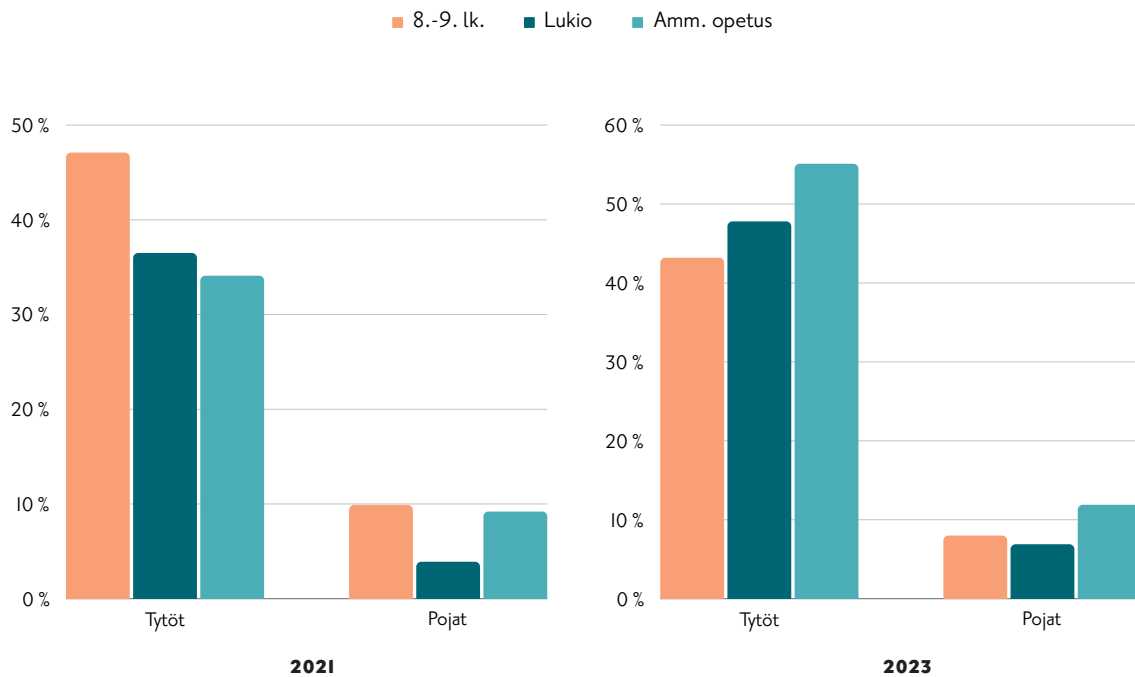

Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, %

[Indikaattoritieto >>](#)

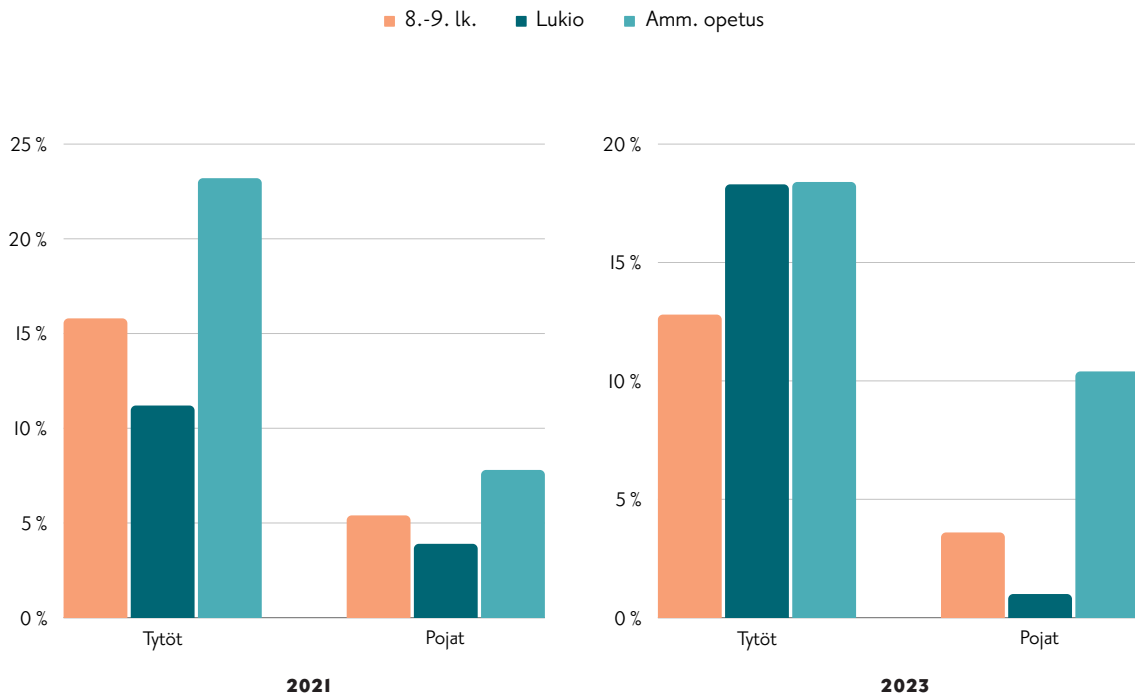
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, %

[Indikaattoritieto >>](#)

Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana, %

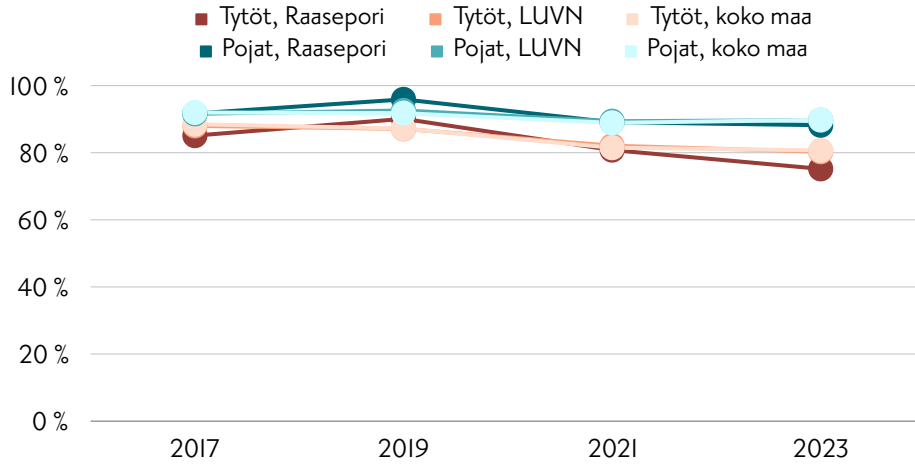

[Indikaattoritieto >>](#)

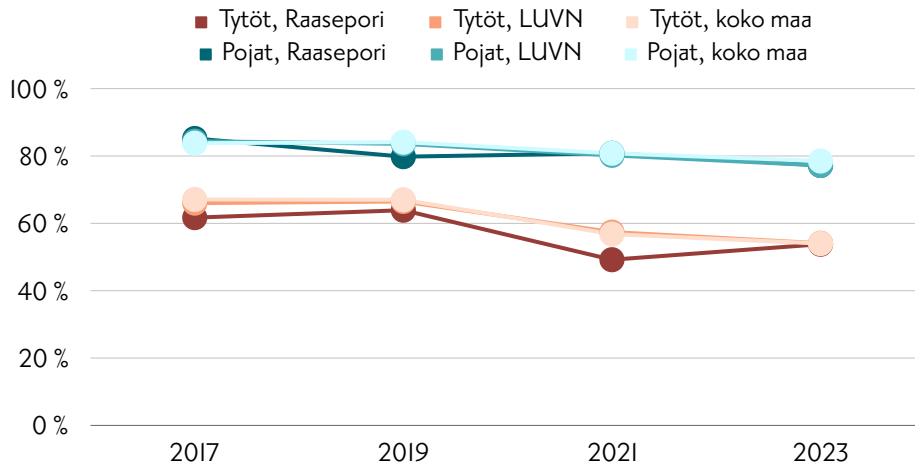

2.5. MIELENTERVEYS

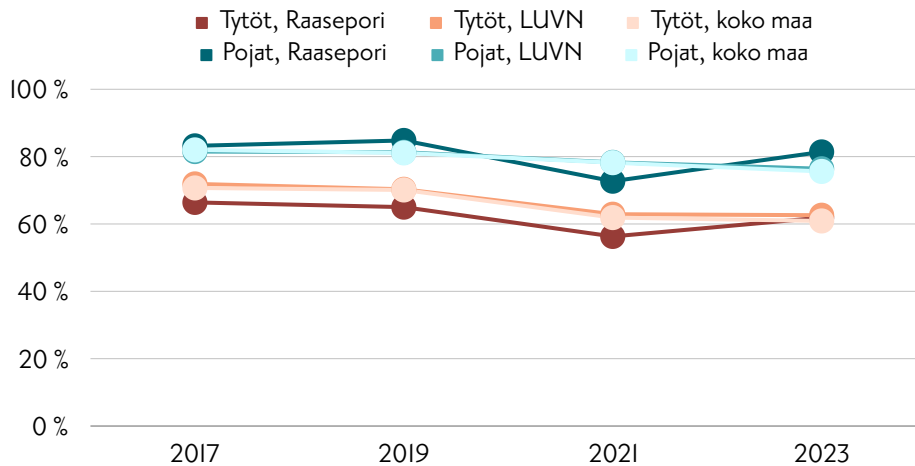
Tyytyväinen elämäänsä, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Tyytyväinen elämäänsä, % 8. ja 9. luokan oppilaista

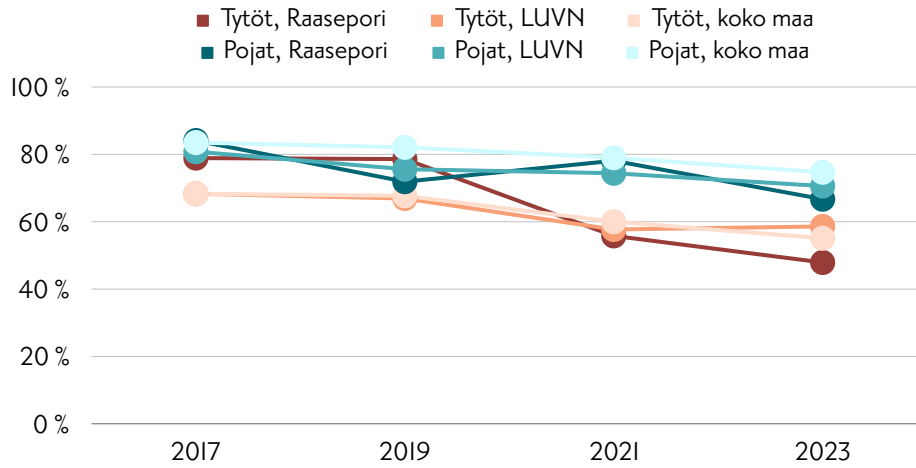

Tyytyväinen elämäänsä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

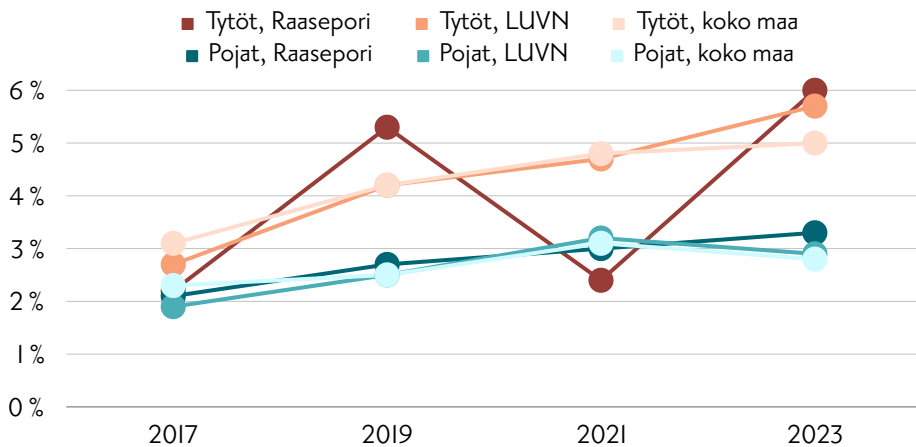

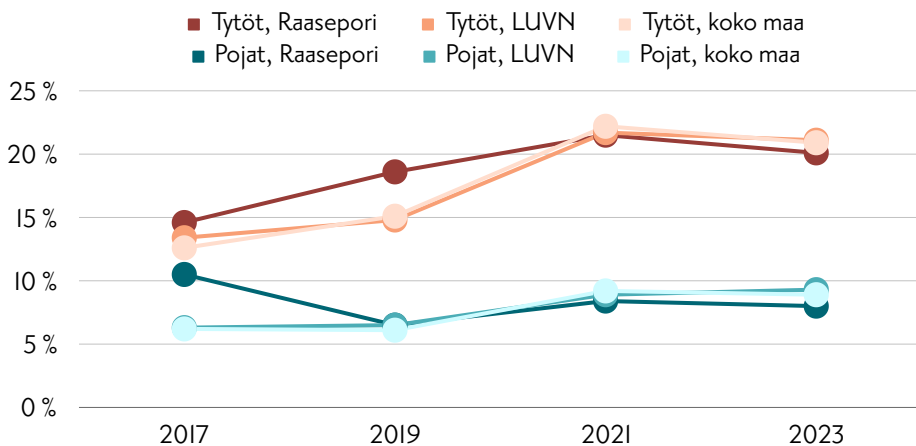
Tyytyväinen elämäänsä, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista

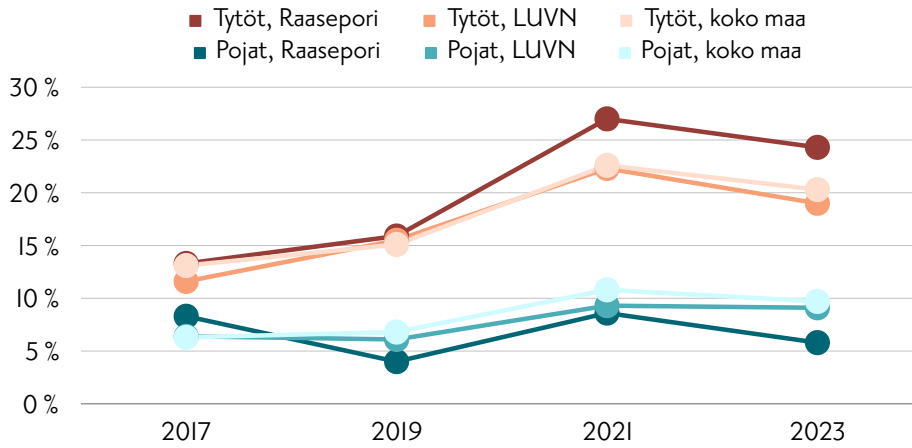

Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

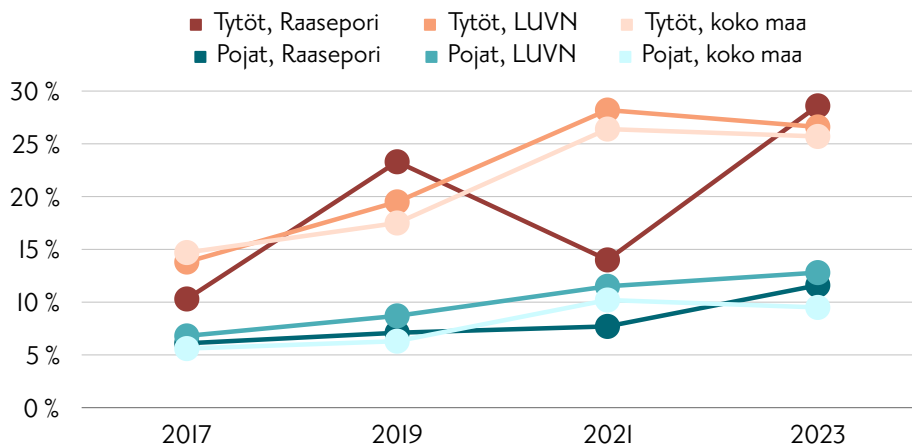

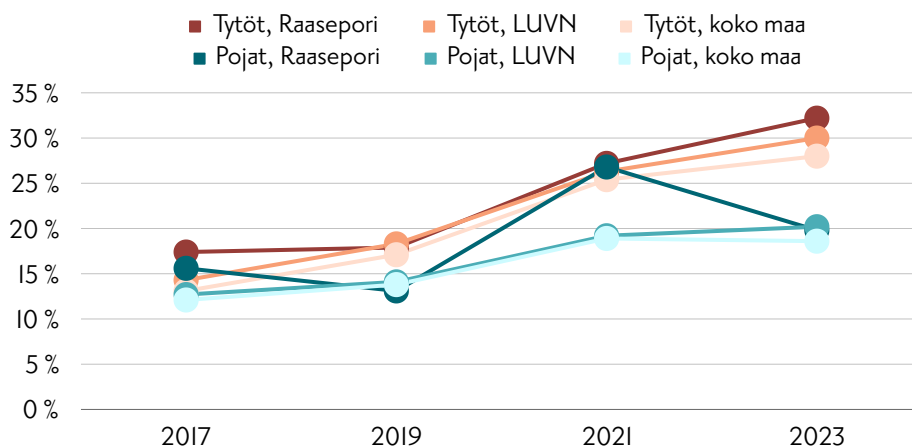
Tuntee itsensä itsenäiseksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Tuntee itsensä yksinäiseksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

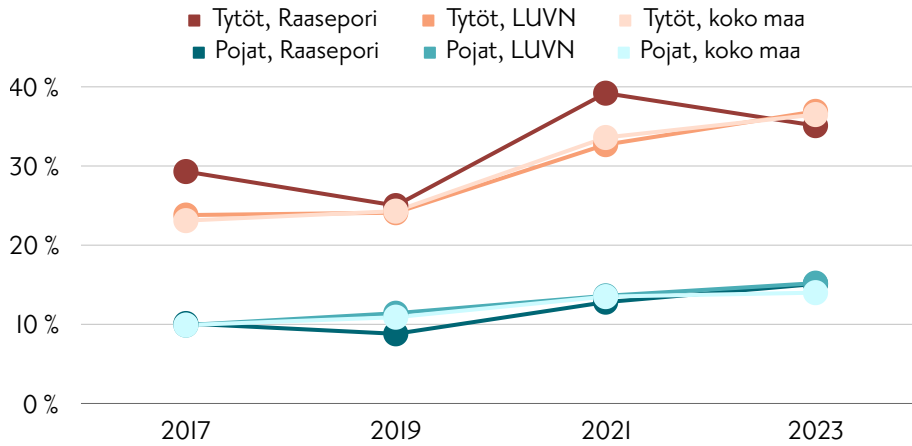

Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista

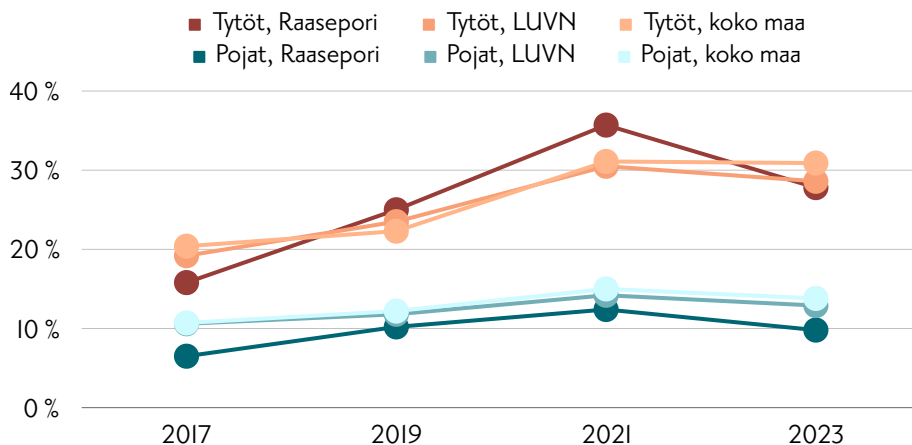

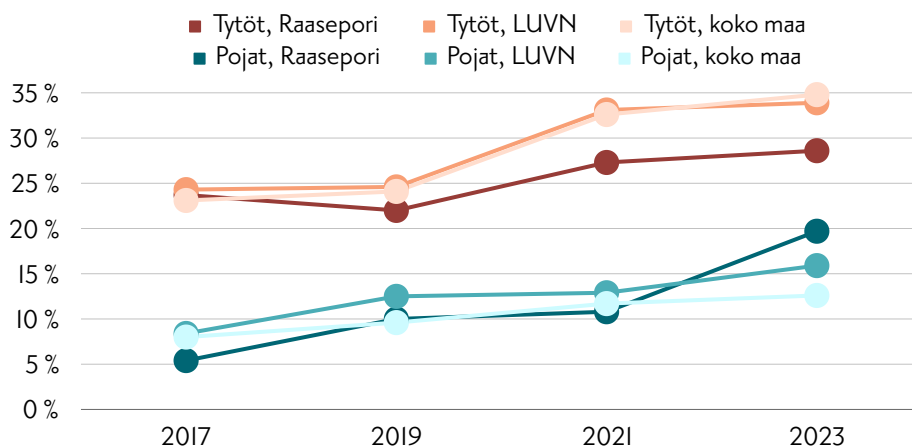
Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

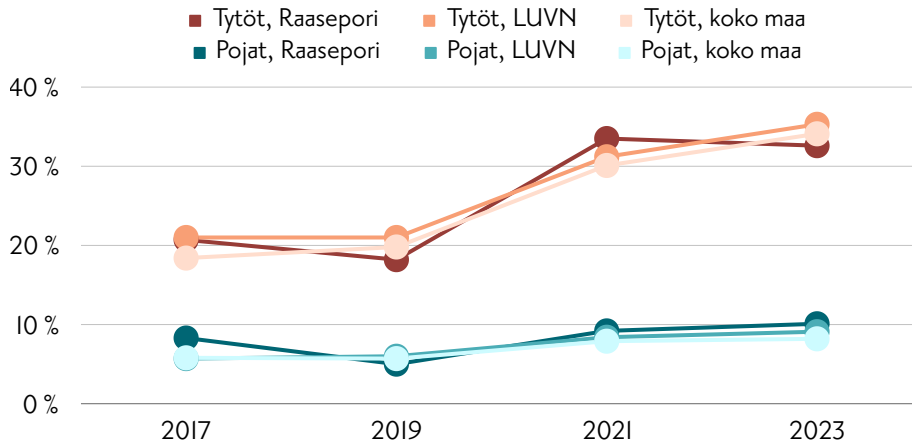

Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

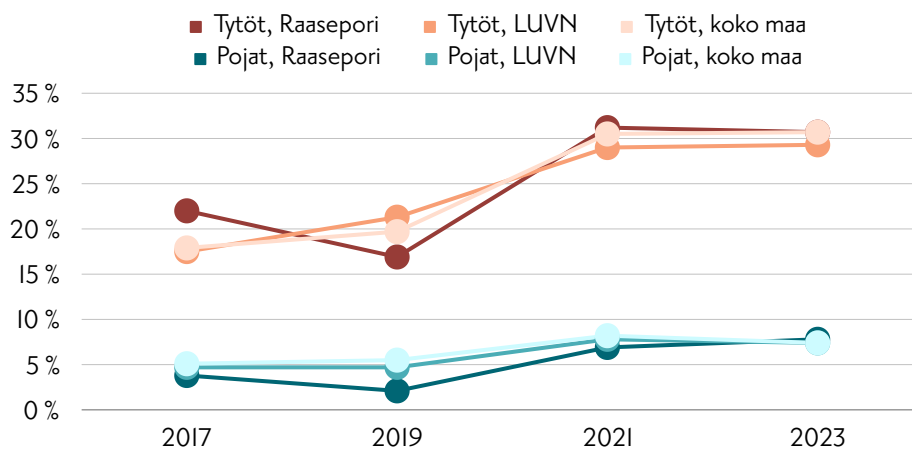

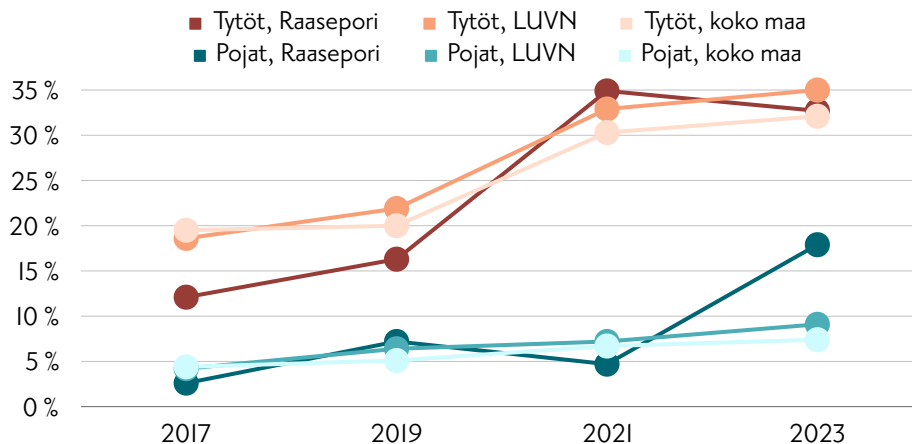
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

3. LASTEN, NUORTEN JA LAPSIPERHEIDEN PALVELUT

3.1. VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka (varhaiskasvatustuki, 540/2018 § 2). Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia, tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista osallistavien periaatteiden mukaisesti. Varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja päätettäessä on ensisijaisesti aina otettava huomioon lapsen etu.

Paikallinen suunnitelma ([Raaseporin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma, 2022](#)) on tärkeä osa sekä kansallisten tavoitteiden että paikallisesti tärkeiksi katsottavien tavoitteiden ja tehtävien ohjausta ja toteutumista. Suunnitelma ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen toteutumista kaupungin päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja yksityisessä päivähoitossa. Raaseporissa ei ole tällä hetkellä avointa varhaiskasvatustoimintaa. Varhaiskasvatuksen suunnittelussa, toimeenpanossa ja arvioinnissa lähtökohtana on lapsen ikä ja kehitys huomioon ottaen lapsen mielipide ja edut. Myös huoltajille on varattava mahdollisuus osallistua suunnitteluun, toimeenpanoon ja arviointiin.

Raaseporissa varhaiskasvatusta järjestetään II ruotsinkielisessä päiväkodissa, kahdessa suomenkielisessä päiväkodissa, kuudessa kaksikielisessä päiväkodissa (ruotsi ja suomi) sekä kolmessa ryhmäperhepäiväkodissa, joista yksi on ruotsinkielinen, yksi suomenkielinen ja yksi kaksikielinen. Lisäksi on 10 perhepäivähoitajaa, joista viisi ruotsinkielisiä ja viisi suomenkielisiä. Lisäksi on yksityinen ruotsinkielinen päiväkotikoti, jossa on noin 40 lasta. Yhdessä kaupungin päiväkodissa järjestetään vuorohoitoa. Vuorohoito on tarveharkintaista ja kohdistuu perheisiin, joiden lapset tarvitsevat hoitoa kello 17.15–6.30. Lisäksi yhdellä päiväkodilla on pidennetyt aukioloajat kello 5.30–22.30. Varhaiskasvatuksen toimintaan osallistuu noin 1 300 lasta (joista noin 290 esikoululaista), henkilöstön määrä on noin 307.

Raaseporin kaupungissa järjestetään kielikylpyjä neljässä kaupungin päiväkodissa; kahdessa ryhmässä suomeksi ja kahdessa ryhmässä ruotsiksi. Kielikylpy alkaa 3–4 vuoden iässä ja jatkuu, kunnes lapsi aloittaa esiopetuksen tulevalle koulukielellä.

Raaseporissa kiinnitetään erityistä huomiota lasten liikuntasuosittelun toteuttamiseen. Jokaisessa päiväkodissa laaditaan liikunnan ja liikkumisen vuosisuunnitelma. Lisäksi nimetään liikuntavastaava, jonka tehtävänä on seurata vuosisuunnitelman toteutumista sekä kehittää liikuntatoimintaa yhdessä muiden kanssa esimerkiksi tekemällä hankintaehdotuksia ja yhteistyötä kaupungin liikuntatoiminnan kanssa.

3.1.1. S2-opetus

Lapset, joilla on muu kotikieli ja joiden suomen/ruotsin kieli ei vastaa ikätasoa, saavat Raaseporin varhaiskasvatuksessa suomen/ruotsin kielen opetusta toisena kielenä (S2-opetus). Varhaiskasvatuksessa on kiertävä kieli- ja kulttuuriopettaja, joka toimii asiantuntijana lasten vierasta kieltä ja monikielisyttä koskevista asioista. Kieli- ja kulttuuriopettaja ohjaa henkilöstöä kielitietoisesta pedagogiikasta toteuttamisesta ja monikulttuurisesta yhteistyöstä huoltajien kanssa, neuvoo ja hankkii apuvälineitä ja materiaaleja, kartoittaa lapsen kielitasoa sekä suunnittelee, toteuttaa ja arvioi S2-opetusta yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Raaseporissa toimii SpråkKi-verkosto (Språk-Kielet), jonka tavoitteena on kehittää ja tukea kieli- ja kulttuuritietoista varhaiskasvatustyötä. Kieli- ja kulttuuriopettajan johtamassa verkostossa on edustajat kaikista kunnan päiväkodeista.

3.1.2. Varhaiskasvatuksen tuki

Varhaiskasvatuksen lapsilla on oikeus saada tarvitsemaansa tukea heti, kun tuen tarve on tunnistettu. Varhaiskasvatuksen tuki järjestetään varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaan kolmivaiheisena tukena: Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki osallistavien periaatteiden mukaisesti. Lähtökohtana on, että jokaisella lapsella on oikeus saada tukea omassa lapsiryhmässään erilaisin joustavin järjestelyin. Tuen oikea-aikaisella ja oikein kohdennetulla, yksilöllisellä ja lapsen tarpeiden mukaisella antamisella edistetään lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Samalla ehkäistään vaikeuksien lisääntymistä ja monimutkaistumista sekä torjutaan syrjäytymisriskiä.

Lapsilla on oikeus varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluihin sekä sellaisiin tulkkaus- ja avustaja-palveluihin ja -välineisiin, joita tarvitaan varhaiskasvatukseen osallistumiseksi. Raaseporissa työskentelee yhdeksän kiertävää varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, joista kolme on suomenkielisiä ja kuusi ruotsinkielisiä.

3.2. ESIKOULU

Perusopetuslain (628/1998) mukaan lapsen tulee osallistua esiopetukseen tai vaihtoehtoisesti muuhun toimintaan, joka täyttää esiopetuksen tavoitteet oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna. Paikallinen suunnitelma ”Raaseporin kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelma 2020” on strateginen ja pedagoginen väline, joka tarjoaa yhteisen perustan ja suuntaviivat sekä kansallisten että paikallisten tavoitteiden saavuttamiseksi esikoulujen päivittäisessä työssä. Raaseporin kaupungissa maksuton esiopetus kuuluu varhaiskasvatuksen alaisuuteen lukuun ottamatta Bromarvia ja Mustiota, joissa esikoulu kuuluu koulun alaisuuteen. Esiopetuksen laajuus on 760 tuntia/toimintavuosi ja päivittäisen opetuksen kesto on neljä tuntia. Useimmat esiopetusryhmät toimivat päiväkodeissa ja niitä johtavat päiväkotien johtajat (Bromarvia ja Mustiota lukuun ottamatta). Jos lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen esiopetuksen lisäksi, päivän tulee olla lapsen näkökulmasta yhtenäinen. Täydentävää varhaiskasvatustoimintaa järjestetään pääosin esiopetuksen kanssa samassa ryhmässä.

3.2.1. Valmistava opetus

Valmistava opetus on tarkoitettu maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille. Valmistavaa esiopetusta annetaan niille lapsille, joiden kielitaito havaintojen ja kieliarvioinnin perusteella alittaa kehittyvän alkeiskielitaidon (kartoitus tehdään KieliPeda-työkalulla). Valmistava esiopetus tapahtuu lapsen lähipäiväkodin esiopetusryhmässä. Lapsi osallistuu päivittäiseen valmistavaan esiopetukseen (neljä tuntia) ja hänellä on lisäksi oikeus ylimääräiseen ruotsin kielen opetukseen (yksi tunti) päivässä. Valmistava opetus noudattaa paikallista suunnitelmaa ”Raaseporin valmistavan opetuksen opetussuunnitelma”. Kieli- ja kulttuuriopettajan työhön kuuluu myös valmistavan opetuksen henkilöstön ja lasten tukeminen.

3.2.2. Oppilashuolto/tuki

Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän fyysisen ja psyykkisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja kasvu-ympäristö, vaalia mielenterveyttä sekä ehkäistä syrjäytymistä

ja edistää esikoulu yhteisön hyvinvointia. Oppilashuolto on esikoulussa lakisääteistä, ja jokaisella esikoululla on oma oppilashuoltoryhmä, johon kuuluvat psykologi, kuraattori, terveydenhoitaja, päiväkodin johtaja ja ryhmän esikoulun opettaja. Oppilashuoltoryhmä vastaa esikoulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Kolmivaiheista tukea sovelletaan esikoulussa, ja kiertävät varhaiskasvatuksen erityisopettajat työskentelevät myös esikoulussa. Myös esikoulussa annetaan tarvittaessa S2-opetusta, ja esikoulu kuuluu varhaiskasvatuksen lisäksi kieli- ja kulttuuriopettajan työkenttään.

3.3. PERUSOPETUS

Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. Opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Edelliset ovat suoraan perusopetuslaista tulevia lainauksia, jotka määräävät opetuksen järjestäjiä.

Raaseporissa nämä on rakennettu yhtenäisen oppimispolun muotoon, joka jatkuu aina toiselle asteelle saakka ja pyrkii laadullisesti lain minimivaatimuksia rikkaampaan toteutukseen lapsen ja nuoren hyvinvoinnin sekä oppimisen tukemisessa.

3.3.1. Oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän fyysisen ja psyykkisen terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuollon tavoitteena on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja kasvu ympäristö, vaalia mielenterveyttä sekä ehkäistä syrjäytymistä ja edistää koulu yhteisön hyvinvointia.

Raaseporin oppilashuolto on järjestetty seuraaviin ryhmiin:

1. Raaseporin kaupungin oppilashuollon ohjausryhmä: toimii kaupungin oppilas- ja opiskelija-huollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaavana ohjausryhmänä.
2. Koulun oppilashuoltoryhmä: jokaisessa koulussa koulun oppilashuoltoryhmä vastaa koulun yhteisöllisen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.
3. Yksittäisten oppilaiden asiantuntijaryhmä: Yksilökohtaiset oppilashuollon palvelut käsitellään tarvittaessa yksittäisiä oppilaita varten koolle kutsutuissa asiantuntijaryhmissä.

3.3.2. Aamu- ja iltapäivätoiminta

Raaseporissa aamu- ja iltapäivätoimintaa toteutetaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnasta annetun lain mukaisesti. Yksi tärkeimmistä tavoitteista iltapäivätoiminnassa on antaa lapsille tuttu ja turvallinen paikka viettää koulutyön jälkeistä aikaa ja osallistua aikuisen ohjauksessa monipuoliseen ja virkistävään toimintaan. Toiminnan arvot pohjaavat perusopetuksen arvoihin. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yhteiskunnallisena lähtökohtana on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle. Toiminnan keskeisenä tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä tukea myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen seuraavissa näkökulmista:

- lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen
- lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen
- lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen
- varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen

3.3.3. Harrastamisen Suomen-malli

Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on tukea lasten ja nuorten hyvinvointia mahdollistamalla jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Harrastustarjonta valitaan lasten ja nuorten toiveiden mukaan. Toimintamalli suunnitellaan, rakennetaan ja kokeillaan yhdessä harrastuksia tuottavien tahojen kanssa. Etsivä harrastustoiminta täydentää tätä löytämällä ne oppilaat, joilla ei ole yhtään harrastusta ja pyrkii henkilökohtaisesti ohjaamaan heitä jonkun harrastuksen pariin.

Raaseporissa ilmaista harrastustoimintaa järjestetään jokaisella kaupungin peruskoululla.

3.3.4. Valmistava opetus/S2-opetus

Raasepori toteuttaa valmistavan opetuksen osittain inklusiivisesti. Opetuksesta vastaa luokanvalvoja. Tavoitteena on lähikoulun kautta saada kavereita kotoutumisen tueksi myös koulupäivän jälkeen. Valmistavan opetuksen toteuttamisen tukena on materiaalipankki ja kiertävä valmistavan opettaja, joka konsultoi ja osallistuu opetukseen erityisesti opetuksen alkuviikkoina. Opetussuunnitelmaa rakennetaan yhtenäisen oppimispolun hengessä esiopetuksesta perusopetuksen loppuun asti. Oman valmistavan opetuksen ryhmän perustaminen on mahdollista inklusiivisen toteutuksen rinnalla, jos kerralla saapuu isompi ryhmä maahanmuuttajia alueelle. Oppilaille on yhdenvertaiset oikeudet osallistua myös kerhotoimintaan ja aamu- ja iltapäivätoimintaan, josta voidaan maahanmuuttoviranomaisen lausunnolla myös hakea maksuvapautusta.

S2-opetus toteutetaan Raaseporissa valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden pohjalta, koska paikallisia tarkennuksia ei ole vielä tehty. Oman äidinkielen opetuksen periaatteista on päätetty sivistyslautakunnassa keväällä 2023 ja tavoitteena on saada S2-opetuksen osalta käytännöt kirjattua lukuvuoden 2023–2024 aikana.

3.4. LUKIO JA AMMATILLINEN OPETUS

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle.

Raaseporissa lukion arvopohjaa täsmennetään seuraavasti:

- kaksikielisyyden ja monipuolisten kieliopintojen edistäminen monikulttuurisuuden kunnioittamisen ja globaalin tietoisuuden edistämisen pohjalta
- toimia lähikouluna, joka kannustaa opiskelijoita kehittymään paikallisen identiteettinsä pohjalta uteliaiksi ja avoimiksi maailmankansalaisiksi
- kestävän kehityksen mukainen toiminta.

Ruotsinkielistä ammatillista opetusta Raaseporissa järjestää Axxell. Perustutkinto koostuu 180 osaamis-pisteistä ja kestää n. 2,5 vuotta. Opinnoissa keskitytään käytännön työhön, ja opiskelijat pääsevät varhaisessa vaiheessa tutustumaan työelämään. On myös mahdollista suorittaa samanaikaisesti ylioppi-lastutkinto. Lähin suomenkielinen ammatillinen opetus järjestetään Lohjalla.

3.4.1. Opiskeluhoolto

Opiskeluhoiltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitos-yhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Opiskelijoilla on oikeus opiskeluhoilto-palveluihin, joita ovat opiskeluterveydenhoilto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut.

Opiskeluhoilto-työtä toteutetaan kolmenlaisissa opiskeluterveysryhmissä:

1. Raaseporin kaupungin oppilashuillon ohjausryhmä vastaa oppilas- ja opiskelijahuillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.
2. Kussakin lukiossa lukion opiskeluhoilto-ryhmä vastaa yksikön opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.
3. Tarvittaessa asetetaan monialainen asiantuntijatyöryhmä tapauskohtaisesti kunkin opiskelijan asioita koskien.

3.5. VAPAA SIVISTYS

Raaseporissa Kansalaisopisto, Musiikkiopisto, Västra Nylands Folkhögskola, Lärkkulla ja Hurja Piruetti järjestävät vapaan sivistyksen opetusta.

3.5.1. Kansalaisopisto

COLORIKUS-KUVATAIDOKOULU

Kuvataidekoulu tarjoaa lapsille ja nuorille taiteen perusopetuksen yleisen opetussuunnitelman mukaisia kursseja. Opetus etenee vuosi vuodelta eri taidelajien opinnoilla. Opintojen aikana oppilas harjoittelee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tulkitsemista ja arviointia eri näkökulmista. Oppilaita kannus-tetaan pohtimaan taiteen ja tieteen välisiä yhteyksiä ja luomaan niistä uutta ymmärrystä.

Opetussuunnitelma rakentuu vuosittain vaihtuvan teeman ympärille. Tavoitteena on, että oppilaalla on opintokokonaisuuden suorittamisen jälkeen hyvä kuvataiteessa käytettävien välineiden, materiaalien ja tekniikoiden tuntemus.

TEATTERIKOULU KONFETTI

Teatterikoulu Konfetti tarjoaa näyttämötaiteeseen ja erityisesti teatteritaiteeseen keskittyvää taiteen perusopetusta. Koulutus on jatkuvaa ja vahvistaa mielenkiinnon jatkamista teatterialaan ja antaa oppilaille perustiedot ammatillisesta koulutuksesta teatteritaiteen alalla. Yhdessä teatterin osia tutkitaan leikin ja harjoitusten avulla. Konfetissa opitaan meikkaamisesta, näyttelämisestä, kirjoittamisesta tai äänen käytöstä tai erilaisten kohtausten luomisesta. Viihdyttävällä tavalla lisätään lavastuksen, improvisoinnin ja erilaisten tekniikoiden tuntemusta. Omaa turvallisuutta harjoitetaan hahmottamalla erilaisia hahmoja luovalla tavalla. Teatterikoulu Konfetissa fokuksena on yhteinen hauskanpito sekä teatterin ja mielikuvituksen tutkiminen.

KANSALAIPOISTON YKSILÖLLINEN MUSIIKINOPETUS

Kaikki musiikinopetus perustuu oppilaan omiin mielenkiinnon kohteisiin ja kehittymismahdollisuuksiin. Kurssin sisältöön saa vaikuttaa itse omilla toiveillaan. Oppitunnit ovat yksilöllisiä ja sopivat kaikille tasoille. Voit soittaa tai laulaa kaikkea viisuista ja klassisesta musiikista rockiin ja musikaaleihin. Opetuksessa keskitytään oppilaan oman soittotaidon kehittämiseen. Halun ja uteliaisuuden kautta oppilas oppii soittamaan eri tyylilajeja. Valittavat soittimet ovat kitara, rummut, piano, haitari, huilu ja viulu. Lisäksi eri puolella Raaseporia voi ottaa laulutunteja sekä klassisessa musiikissa että rock-/pop-musiikissa. Oppilas voi valita viikoittaisen oppitunnin pituudeksi 45 tai 30 minuuttia. Tämä antaa myös vähävaraisten perheiden oppilaille mahdollisuuden kehittää musikaalisuuttaan. Meillä voi aloittaa musiikkiopintonsa kouluiässä, mutta yksinlaulun voi aloittaa vasta 15-vuotiaana.

3.5.2. Musiikkiopisto

Raaseporin musiikkiopisto tarjoaa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista monipuolista soiton- ja laulunopetusta ensisijaisesti lapsille ja nuorille, mutta opetusta tarjotaan myös muille ikäryhmille. Opinnot voi myös aloittaa suositussa muskarissa jo vauvana. Musiikkiopistossa voi opiskella Raaseporin lisäksi myös Hangossa ja Inkoossa. Musiikin ilo ja yhdessä tekeminen tukevat hyvän ja elinikäisen musiikkisuhteen syntymistä ja antavat valmiuksia myös musiikin ammattiopintoihin.

Musiikkia harrastaessa aivoissa aktivoituu useita tunteisiin, kognitioon ja motoriikkaan liittyviä alueita, jotka parhaimmillaan parantavat keskittymiskykyä ja oppimista. Yhdessä soittamisen tai laulamisen myötä onnistumisen kokemukset vahvistavat itsetuntoa, sosiaalisuutta ja yhteisöön kuulumisen tunnetta. Musiikki aktivoi aivoja erityisesti lapsena, mutta sen positiiviset vaikutukset jatkuvat koko ihmisen eliniän.

3.5.3. Västra Nylands folkhögskola

Västra Nylands folkhögskola (VNF) on Karjaalla sijaitseva kuntien omistama riippumaton kansanopisto. VNF tarjoaa sekä yksivuotisia opintolinjoja että lyhyempiä kursseja/koulutuksia. Yksivuotisilla opintolinjoilla tarjotaan muun muassa luonnontieteiden, oikeustieteen, taiteen ja luonnon opintoja. Opisto järjestää myös lyhyempiä kursseja, jotka käsittelevät aiheita kuten taide ja luovuus, terveys ja hyvinvointi, kulttuuri ja musiikki. Oppivelvolliset voivat opiskella taidetta sekä Slussen-linjalla (aikaisempi Kymmipiluokka).

3.5.4. Lärkkulla

Lärkkullan kansanopisto perustettiin Karjaalla vuonna 1949. Lärkkullaa ylläpitää Lärkkulla-säätiö. Lärkkulla tarjoaa yksivuotisia kieliin, musiikkiin tai musikaaliin keskittyviä kansanopistolinjoja, mutta myös lyhyempiä kursseja ja tapahtumia.

3.5.5. Hurja Piruetti

Tanssi on suosittu harrastus Raaseporin alueella. Hurja Piruetti järjestää tanssin yleisen ja laajan oppimäärän opetusta. Vuosittain etenevän ja tavoitteellisen tanssinopetuksen lähtökohtina ovat tanssin ilon välittäminen ja liikeilmaisun painottaminen.

3.6. TUTKINTOKOULUTUKSEEN VALMENTAVA KOULUTUS (TUVA)

TUVA-koulutus on tarkoitettu henkilöille, joilla ei ole toisen asteen tutkintoa, ja jotka syystä tai toisesta tarvitsevat valmentavaa koulutusta. Koulutus on suunnattu sekä oppivelvollisille että aikuisille, jotka tarvitsevat valmiuksia ja/tai ohjauksellista tukea siirtyäkseen lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. TUVA-koulutuksen yleisenä tavoitteena on saavuttaa sellaiset opiskeluvälit, joiden avulla opiskelija voi hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen ja suoriutua näistä opinnoista. TUVA-koulutusta järjestetään Raaseporissa ruotsiksi Axxellissa. Lähin suomenkielinen TUVA-koulutus järjestetään Lohjalla Luksiassa.

3.7. NUORISOTYÖ

Raaseporin nuorisotoiminta on ennaltaehkäisevää ja terveyttä edistävää työtä, jonka tavoitteena on tarjota kaupungin nuorille mielenkiintoista ja päihteetöntä toimintaa. Motivoitunut ja itseään jatkuvasti kouluttava henkilöstö tekee osallistavaa, tasavertaista, monikulttuurista ja päihteiden käyttöä ennaltaehkäisevää työtä.

Nuorisotoiminta tarjoaa palveluita, kuten erityisnuorisotyötä, etsivää nuorisotyötä, nuorisotalotoimintaa, pienryhmätoimintaa, retkiä ja koulujen välituntitoimintaa. Päihteiden käyttöä ennaltaehkäiseviä oppitunteja järjestetään kaikille vuosiluokkien 5–8 oppilaille.

3.7.1. Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä. Tätä toteutetaan muun muassa tukemalla ja motivoimalla nuoria jatkamaan työelämässä ja opinnoissaan sekä toimimalla turvallisina ja helposti lähestyttävinä aikuisina. Työtä tehdään kohdennetusti ja nuorten tarpeiden mukaisesti muun muassa tekemällä ehkäisevää työtä kouluissa sekä antamalla yksilöllistä ohjausta. Toiminta on vapaaehtoista ja ilmaista, ja se on suunnattu 16–29-vuotiaille nuorille.

3.8. KULTTUURIPALVELUT

Kaikkien lasten ja nuorten tasa-arvon saavuttamiseksi kulttuuripalvelujen kohderyhmän ohjelma keskittyy kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelmaan. Sillä tavoitetaan vuosittain kaikki varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lapset ja nuoret sekä ruotsin että suomen kielellä. Kulttuurikasvatussuunnitelmaan sisältyy myös osia merkittävistä vuosittain järjestettävistä tapahtumista Bokkalaset ja Kirjakekkerit. Kulttuuripalvelut tiedottaa kulttuurista lapsiperheille neuvontatoiminnalla. Julkisen tilan viihtyvyyttä parannetaan kaupunkikuvan taiteella sekä kaupungin galleriatoiminnalla, jossa järjestetään ajoittain myös erityisesti lapsille ja nuorille tarkoitettuja näyttelyitä. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta tukee lasten kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaa järjestäviä yhdistyksiä ja järjestöjä.

3.9. KIRJASTOTOIMI

Lain mukaan kirjaston tehtävänä on 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta; 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Kirjoja ja muuta lainausmateriaalia hankitaan kaikenikäisille ja eri kieliryhmille aina kuvakirjoista ja lastenromaaneista tietokirjallisuuteen. Erityistarpeet, kuten erilaiset vammat sekä luku- ja kirjoitusvaikeudet, otetaan huomioon myös hankinnoissa siten, että eri kohderyhmille on tarjolla erityiskokoelmia. Kirjojen lisäksi kirjasto tarjoaa muun muassa lehtiä, musiikkia ja pelejä lainattavaksi sekä fyysisinä artikkeleina että sähköisenä aineistona.

Kirjaston lukemista edistävä toiminta keskittyy lapsiin ja nuoriin. Suuri osa kirjastoissa järjestettävästä ohjelmasta on tarkoitettu alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille tarkoitettuja. Syksystä 2021 lähtien toteutetun kulttuurikasvatussuunnitelman mukaisesti kirjasto tarjoaa ohjelmaa varhaiskasvatukseen lapsille sekä vuosiluokkien 1, 4 ja 7 oppilaille. Tämä tarkoittaa sitä, että 3–5-vuotiaat lapset saavat kirjastosta satuohjelman, ensimmäisen vuosiluokan oppilaat tutustuvat kirjastoon ja saavat ensimmäisen kirjastokorttinsa. Neljännen vuosiluokan oppilaat osallistuvat kirjavinkkaukseen, ja seitsemäsluokkalaisille opetetaan tiedonhakuja. Kulttuurikasvatussuunnitelmalla tavoitetaan lähes kaikki eri ikäryhmiin kuuluvat lapset. Niin sanottujen pakollisten käyntien lisäksi kirjastot ottavat vastaan myös muita ryhmiä varhaiskasvatuksesta, kouluista ja laitoksista. Yhteistyö näiden kanssa on erittäin tärkeää, jotta voidaan edistää demokratiaa ja kaikkien lasten yhdenvertaista oikeutta sivistykseen ja lukutaitoon.

Raaseporissa on kuusi kirjastoa aina Bromarvista Mustiolle sekä kirjastoauto, joka palvelee myös taajama-alueiden ulkopuolella. Kirjastoauto on tärkeä kouluille ja päiväkodeille, joissa ei ole kirjastoa kävelymatkan päässä, koska lasten liikkumismahdollisuudet ovat rajalliset.

Jotkut kirjastot toimivat osan ajasta omatoimikirjastoina ilman henkilökuntaa. Kaikilla kirjastoilla on myös aukioloajat, jolloin paikalla on henkilökuntaa, mikä tekee kirjastosta turvallisen ympäristön oleskelua varten. Kirjastossa käyminen ei maksa mitään, eikä siellä oleskelu edellytä osallistumista toimintaan. Samalla kirjasto on myös innostava ympäristö, jossa on kirjoja, sanomalehtiä ja pelejä sekä erilaisia näyttelyitä ja välillä myös ohjelmaa, johon voi halutessaan osallistua.

3.10. MUSEOPEDAGOGINEN TOIMINTA

Raaseporin museo ja Chappe tarjoavat kaikille alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille ilmaisen pääsyn kaikkiin näyttelyihin. Raaseporin museossa on historiallinen näyttely lähialueesta, Helene Schjerfbeck -näyttely sekä lounge, joka tarjoaa asiakkaille tilaa opiskella, työskennellä, lukea ja rentoutua. Chappessa on tarjolla erilaisia nykyaikaisen näyttelyitä. Tavoitteena on tarjota katsaus sekä alueen historiaan että nykyaikaisen tarjoihin kokemuksiin, ja toiminnassa pyritään järjestämään myös nuoremmille sopivia tapahtumia ja työpaikkoja. Koululuokat ja päiväkotiryhmät ovat lämpimästi tervetulleita, ja ilmaista opastusta tarjotaan Raaseporin kouluille. Museopedagoginen toiminta on myös osa Raaseporin kulttuurikasvatussuunnitelmaa.

3.II. LIIKUNTAPALVELUT

Liikuntapalvelut tarjoavat ja valvovat monipuolista toimintaa painottaen uimaopetusta ja ohjattua toimintaa Tammisaaren uimahallissa sekä huolehtivat kaupungin liikuntaneuvonnasta henkilöille, joilla on kohonnut terveysriski. Liikuntapalvelut jakaa liikuntapaikkojen käyttövuorot ja ylläpitää niiden varausjärjestelmää. Yhdistysten ansiosta monet lapset ja nuoret voivat harrastaa liikuntaa ja urheilua. Kaupunki myös tukee alle 20-vuotiaiden lasten liikuntapaikkojen käyttöä 100-prosenttisesti.

3.I2. NUORISOVALTUUSTO

Raaseporin nuorisovaltuusto on poliittisesti ja uskonnollisesti riippumaton ja vaikuttaa nuorille tärkeisiin asioihin. Raaseporin nuorisovaltuustossa on 15 jäsentä, joiden ikä on 12–18-vuotta. Toimikausi on yksi vuosi, ja nuorisovaltuuston valitsee nuorisoparlamentti. Raaseporin nuorisovaltuustolla on edustajia suuressa osassa Raaseporin lautakuntia. Näin nuoret voivat vaikuttaa asioihin.

Raaseporin nuorisovaltuusto ajaa kaupungin nuorten hyvinvointia ja etuja. Nuorisovaltuusto toimii linkkinä päättäjien ja Raaseporin nuorten välillä. Nuorisovaltuusto järjestää nuorille erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia sekä antaa nuorille mahdollisuuden vaikuttaa heitä suoraan koskeviin asioihin.

3.I3. LASTEN JA NUORTEN KOTOUTTAMISPALVELUT

Raaseporin kaupungin kotouttamispalvelut tarjoaa matalan kynnyksen palveluja kaikille maahanmuuttajataustaisille kuntalaisille. Maahanmuuttajataustaiset perheet voivat saada kotoutumista edistävää ohjausta ja neuvontaa kaikissa Suomessa elämiseen ja asumiseen liittyvissä asioissa. Pakolaistaustaiset perheet voivat tarvittaessa saada ”perheiden kotoutumissuunnitelman”, jossa kartoitetaan kaikkien perheenjäsenten tilanne ja tuen tarve. Maahanmuuttajapalvelut tukee myös vastasaapuneita perheitä ilmoittautumisessa ja yhteydenpidossa kouluun ja varhaiskasvatukseen, iltapäivähoitoon sekä voi auttaa lapsiperheitä löytämään harrastuksia sekä toimintaa koulun lomien ajaksi. Maahanmuuttajapalvelut antaa myös palveluohjausta lapsiperheille tarjolla olevista muista palvelumuodoista ja tukipalveluista ja voi tukea perheitä yhteydenpidossa niihin.

Kotouttamispalvelut tekee yhteistyötä muiden kunnan, hyvinvointialueen sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tavoittaakseen kohderyhmän, kehittääkseen perheiden kotoutumistyötä ja vastataakseen perheiden tarpeisiin.

3.I4. TOIMIALARAJAT YLITTÄVÄ YHTEISTYÖ

Vastuu kansanterveydestä kuuluu kaikille toimialoille ja kaikille hallinnon tasoille. Kunnassa pitää tehdä toimialarajat ylittävä yhteistyö asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Järjestelmällinen työ hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tarkoittaa sitä, että kunnalla tulee olla yleiskuva väestön terveydentilasta ja terveydentilaan vaikuttavista tekijöistä.

Sosiaalisten terveyserojen tasoittamiseen liittyvä työ painottaa myös kansanterveysnäkökulmaa sellaisen yhteiskunnan ja elinympäristöjen luomisessa, joiden avulla ihmiset voivat kehittää terveyttään ja viihtyisyyttä.

Esimerkkejä lapsia ja nuoria koskevasta kaupunkiympäristötoimialan työstä:

- Koulujen ja päiväkotien hyvä sisäilma vaikuttaa merkittävästi lasten ja nuorten terveyteen, viihtyvyyteen ja oppimiseen
- Sisämelu (päiväkodeissa, kouluissa) voi johtua erilaisista teknisistä laitteistoista, ulkomelusta tai muista lähteistä. Melun vähentämiseksi voidaan toteuttaa erilaisia toimenpiteitä.
- Turvalliset liikennejärjestelyt (kävely- ja pyörätiet), joissa lapset ja nuoret liikkuvat (päiväkodit, koulut, vapaa-ajan toiminta, ulkoilu jne.
- Saavutettavuus/esteettömyys huomioidaan esim. rakennusten, leikkipuistojen, ulkoilureittien ja uimarantojen suunnittelussa

Esimerkkejä kaupunkiympäristötoimialan eri toiminnoista lasten ja nuorten elinympäristön edistämiseksi:

- Kaavoituksessa kaavoitusyksikön päätehtävänä on maankäyttöä ja rakentamista Raaseporissa ohjaavien yleis- ja asemakaavojen laatiminen. Tavoitteena on luoda edellytykset hyvälle elinympäristölle ja edistää ekologista, taloudellista, sosiaalista ja kulttuurillista kestävää kehitystä.
- Ympäristöyksikön tavoitteena terveellisen, viihtyisän ja virikkeellisen sekä luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristön turvaaminen kunnan asukkaille. Ympäristöyksikkö panostaa kaupungin strategian mukaisesti kestävä kehityksen edistämiseen yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen kanssa.
- Tilahallinto vastaa talonrakennusinvestointien teknisestä ja taloudellisesta suunnittelusta sekä hankkeiden organisoinnista ja seurannasta. Tulosalue kehittää ja vastaa keskitetysti kaupungin toiminnan kannalta välttämättömien kiinteistöjen, tekniikan ja piha-alueiden käytöstä ja ylläpidosta.
- Yhteiskuntatekninen osasto vastaa leikkipuistojen, uimarantojen, katuvalaistuksen, katujen ja yleisten alueiden ylläpidosta. Eteläkärjen ympäristöterveys valvoo terveysturvaa Raaseporin päiväkodeissa ja kouluissa.

Ruokapalvelut (1.1.2024 lähtien osa hallinto ja sisäiset palvelut-toimialaa):

- Ruokapalveluyksikön päätavoitteena on valmistaa ravitsevaa ja hyvää ruokaa taloudellisesti edulliseen hintaan. Tavoitteena on, että keittiöissä käytetään mahdollisuuksien mukaan lähellä tuotettuja raaka-aineita.

3.15. YHTEISTYÖ YHDISTYSTEN/JÄRJESTÖJEN KANSSA

Yhdistyksillä ja järjestöillä on tärkeä rooli terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Järjestöjen ja kaupungin tiivis yhteistyö on tärkeää asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Tällä hetkellä tietyt kriteerit täyttävät organisaatiot voivat hakea kaupungilta erilaisia avustuksia helpottaakseen niiden tarjoamien toimintojen toteuttamista. Nuorille (alle 20-vuotiaille) toimintaa tarjoavat yhdistykset voivat lisäksi toimia kaupungin tiloissa 100-prosenttisella vuokratuella (kaupunginhallituksen 15.12.2022 hyväksymien periaatteiden mukaan).

Tammikuusta 2024 alkaen Raaseporin kaupungissa toteutettavan organisaatiomuutoksen myötä on tarkoitus tiivistää kaupungin yhteistyötä järjestöjen kanssa sekä nimetä yhdistisyhteistyön koordinaatiosta vastaava henkilö työskentelemään yhdessä mahdollisimman hyvien edellytysten puolesta asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhdistyksillä on hyvin tärkeä rooli hyvinvointia edistävässä työssä, kun ne tarjoavat toimintaa, jota kaupunki ei itse pysty järjestämään.

Esimerkiksi erilaiset urheiluseurat, nuorisoyhdistykset, kulttuuriyhdistykset, vanhempainyhdistykset, säätiöt, Folkhälsan, Barnvårdsföreningen ja Mannerheimin lastensuojeluliitto ym. ovat kolmannen sektorin toimijoita, joilla on tärkeä rooli Raaseporin terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyössä. Myös seurakunnat ja uskontokunnat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita.

3.16. ANKKURITOIMINTA

Ankkuritoiminta kohdistuu varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennalta ehkäisemiseen. Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammatillisessa tiimissä, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta sekä nuorisotoimesta. Tiimi tapaa nuoren ja hänen perheensä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta nuorta voidaan tukea ja tarvittaessa ohjata avun tai tuen piiriin. Ankkuritoiminnasta vastaa poliisi.

3.17. NEPSY-TIIMI

Monialainen Nepsy-tiimi ottaa kantaa lasten ja nuorten kuntoutussuunnitelmiin ja diagnostiikkaan epäiltäessä ADHD:tä tai autismin kirjon häiriöitä. Nepsy-tiimi ei kirjoita maksusitoumuksia jatkoselvityksiä tai terapiota varten.

Nepsy-tiimi ottaa kantaa hyvinvointialueen lasten- ja nuorten psykologien ryhmän käsittelyyn tuomiin tapauksiin. Suoraa asiakastyötä tiimi ei tee. Ryhmässä käsitellään yksinomaan tarkkaavuuden ongelmia ja lieviä autismin kirjon ongelmia. Mikäli problematiikkaan liittyy erotusdiagnoosiikkaa tai emotionaalisia tutkimuksia, lähetetään lapset lastenneurologille tai lasten- tai nuortenpsykiatriselle poliklinikalle, kuten aikaisemminkin.

3.18. HYVINVOINTIALUEEN PALVELUT

Raaseporin sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyi 1.1.2023 alkaen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Tämä tarkoittaa, että hyvinvointityö jakautuu nykyisin kunnan ja hyvinvointialueen kesken. Tärkeä ja kokonaisvaltainen tavoite tuleville vuosille on siten toimivien yhteistyörakenteiden ja palveluketjujen luominen kunnan ja hyvinvointialueen välille.

3.18.1. Ennaltaehkäisy ja varhainen tuki

Äitiys- ja lastenneuvola hoitavat terveydenhoitajat ja lääkärit, jotka seuraavat raskaana olevan naisen, lapsen ja koko perheen hyvinvointia, kunnes lapsi aloittaa koulunkäynnin. Neuvola seuraa alle kouluikäisten lasten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä edistääkseen parhaita mahdollisia edellytyksiä terveelle kasvulle ja kehitykselle. Neuvolassa keskustellaan myös muun muassa perheen hyvinvoinnista ja vanhemmuudesta, kasvatuksesta, ruokailutottumuksista, mielialasta ja päihteiden käytöstä. Tavoitteena on löytää yhdessä perheen kanssa ratkaisuja erilaisiin tukitarpeisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Ehkäisyyn ja seksuaaliterveyteen liittyvä neuvonta tarjoaa tietoa ehkäisyvälineistä ja neuvontaa seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvissä kysymyksissä. Ilmaisia ehkäisy menetelmiä on tarjolla alle 20-vuotiaille nuorille.

Hammashoito järjestetään kutsumalla lapset ja nuoret säännöllisesti suun terveystarkastukseen. On tärkeää huolehtia vanhempien suuterveydestä jo raskauden aikana, jotta vanhempien suut ja hampaat ovat terveitä lapsen syntyessä. Ensimmäistä lastaan odottavilla vanhemmillä on mahdollisuus osallistua ilmaiseen suun terveyden ja hoidon tarpeen arviointiin suuhygienistin tai hammashoitajan luona.

Alle kouluikäisten lasten suun terveystarkastuksia tehdään useita kertoja ennen koulun alkua. Suun terveyden tarkastukseen kutsutaan I. 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaat sekä muiden vuosiluokkien oppilaita suun terveydenhuollon ammattihenkilön tekemän yksilöllisen tarvearvion perusteella. Lukioiden, ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijoilla on myös oikeus suun terveyden palveluihin.

3.18.2. Kohdennetut palvelut

Lasten ja nuorten vastaanotto käsittää Raaseporissa psykologi- ja perheterapiapalvelut. Psykologi-palvelu suunnataan alle kouluikäisille lapsille, ja sen tavoitteena on tukea vanhemmuutta ja tunnistaa varhaisessa vaiheessa lapsen vahvuudet ja kehityshaasteet sekä tukea lapsen iänmukaista kehitystä hänen erilaisissa toimintaympäristöissään. Perheterapeutit tarjoavat lapsiperheille perheneuvontaa, vanhempaintukea sekä parisuhde- ja perheterapiaa. givning, föräldrastöd, par- och familjeterapi för barnfamiljer.

Lasten ja nuorten kuntoutus (puhe-, toiminta- ja fysioterapia). Puheterapia on tarkoitettu lapsille ja nuorille, joilla on ongelmia vuorovaikutuksen, ilmaisun, kielen tai syömisen kanssa. Toimintaterapiassa pyritään tukemaan lapsen kehitystä ja opastamaan perhettä siihen, miten lapsen taitoja voidaan vahvistaa eri tavoin, jotta lapsi voi osallistua tärkeisiin toimintoihin. Lasten fysioterapiassa tuetaan ja ohjataan lapsen motorista kehitystä ja kannustetaan perhettä lapsen itsenäiseen valmennukseen. Fysioterapeutti tutkii ja ohjaa lasta myös tuki- ja liikuntaelinten vaivoissa.

Perhesosiaalityöhön kuuluu monia erilaisia palveluita. Yhteydenpito alkaa yleensä, kun perhesosiaalityö saa yhteydenoton, lastensuojeluilmoituksen tai ennakkollisen lastensuojeluilmoituksen (koskee raskaana olevia). Palvelutarpeen arvioinnilla kartoitetaan lapsen, nuoren ja perheen elämäntilanne kokonaisuutena ja perheelle myönnetään tai perhe ohjataan tarvittaessa asianmukaisten tukitoimien piiriin. Perhesosiaalityössä voidaan tarjota sosiaaliohjausta, perhetyötä (asiakkaan kotona), lapsiperheiden kotipalveluja sekä tukihenkilö- ja -perhetoimintaa. Perhesosiaalityössä käytetään systeemistä mallia, jonka tavoitteena on turvata lapsen/nuoren osallisuus ja pyrkiä toimimaan lapsen/nuoren edun mukaisesti yhteistyössä huoltajien kanssa.

Nuorten mielenterveys- ja päihdehoito tarjoaa ohjausta ja neuvontaa, arviointia, hoitoa ja kuntoutusta esimerkiksi elämäntilanteeseen, mielialaan, päihteiden käyttöön tai elämäntilanteeseen liittyvissä ongelmissa. Tukea annetaan sekä nuorille että vanhemmille.

3.18.3. Erityiseen tukeen liittyvät palvelut

Lastensuojelu tarjoaa apua lapsille ja nuorille, joiden kasvuolosuhteet tai oma käyttäytyminen vaarantavat vakavasti lapsen terveyden ja kehityksen. Asiakkuus voidaan aloittaa, jos lapsi tai hänen perheensä tarvitsee lastensuojelulain nojalla annettavia palveluja ja tukitoimia. Kaikilla lapsilla, joilla on lastensuojelun asiakkuus, on vastuullinen sosiaalityöntekijä, joka vastaa lapsen asioista.

Lastensuojelun sosiaalityö auttaa parantamaan lapsen ja perheen tilannetta siten, että lastensuojelun tarvetta ei enää ole ja että perhe selviää itse tai muiden palvelujen turvin. Lastensuojelun palvelujen tulee olla kohdennettua muutostyötä vuorovaikutuksessa lapsen ja hänen perheensä kanssa. Lastensuojelun palvelut koostuvat erilaisista avohoitopalveluista, kuten sosiaaliohjauksesta, tehostetusta perhetyöstä, tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnasta ja perhekuntoutuksesta. Lastensuojelu voi, jos lapsi on välittömässä vaarassa, sijoittaa lapsen (yksin tai vanhempien kanssa) lastensuojelulaitokseen tai perhehoitoon. Tällaista sijoitusta kutsutaan kiireelliseksi sijoitukseksi, ja se voi olla voimassa enintään 30 päivää. Lapsen ja hänen vanhempiensa tilanne arvioidaan huolellisesti, ja joissakin vaikeissa tilanteissa lapsi on otettava huostaan ja sijoitettava kodin ulkopuolelle joko lastensuojelulaitokseen tai perhehoitoon. Lastensuojelussa käytetään systeemistä mallia, jonka tavoitteena on turvata lapsen osallisuus ja pyrkiä toimimaan lapsen edun mukaisesti yhteistyössä huoltajien kanssa.

Perheoikeudelliset palvelut/lastenvalvonta tarjoaa palveluja vanhemmuuden vahvistamiseksi silloin, kun lapsi syntyy avioliiton ulkopuolella. Lisäksi eroavat vanhemmat voivat turvautua perheoikeudellisiin palveluihin sopiakseen lapsen asuinpaikasta sekä elatus-, tapaamis- ja huoltajussopimuksista. Lastenvalvoja voi asiantuntijana osallistua sovitteluun käräjäoikeudessa lasta koskevista asioista, tehdä tuomioistuimelle selvityksiä huoltajien olosuhteista sekä järjestää valvottuja ja tuettuja tapaamisia vanhempien ja lasten välillä. Lisäksi lastenvalvoja antaa adoptio-neuvontaa sekä huolehtii perheen adoptioasioista.

Sosiaali- ja kriisipäivystys toimii ympärivuorokautisesti. Kriisipäivystys auttaa hätätilanteissa, traumaattisissa kriisitilanteissa, kuten onnettomuuksissa tai muissa järkyttävissä tapahtumissa. Päivystyksellinen sosiaalityö voi sisältää neuvontaa, ohjausta, konsultointia ja toimintaa hätätilanteissa.

4.

**HYVINVOINTISUUNNITELMA
VUOSILLE 2024–2025**

4.1. OSALLISUUS

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUALUE, RESURSSIT	ARVIOINTI- MITTARI
Lapsibudjetoinnin käyttöönotto	Ensimmäiset askeleet lapsibudjetoinnin käyttöönottamiseksi on otettu vuonna 2022, ja prosessi jatkuu tulevina vuosina	Talouspäällikkö, lasten ja nuorten hyvinvoinnin työryhmä	Tilinpäätös
Systemaattisempi ennakoarviointi eri päätösten vaikutuksista	Lapsivaikutusten analyysin käyttöönotto	Hyvinvointi-koordinaattori, toimialajohtajat	Viranhaltijoiden koulutus Lapsivaikutusten arviointia sisältävien tapausten määrä
Tutkitaan mahdollisuuksia lapsiparlamentin perustamiseen	Selvitetään erilaisia vaihtoehtoja lapsiparlamentin perustamiseksi	Sivistys ja hyvinvointitoimiala	Lapsiparlamentin perustamista koskeva päätös on tehty
Aktiivinen vuoropuhelu huoltajien kanssa	Tapaamisten järjestäminen huoltajien kanssa eri aiheista	Sivistys ja hyvinvointitoimiala	Järjestettyjen tapaamisten määrä, osallistujien määrä
	Koulukohtaiset tulokset Kouluterveyskyselyssä esitetään huoltajille	Koulut	Järjestettyjen tilaisuuksien määrän seuranta
	Mallien laatiminen viestinnälle monikulttuuristen perheiden huoltajien kanssa	Varhaiskasvatusosasto, opetustoimen osasto, kotouttamispalvelut	Viestinnän mallit ovat olemassa ja käytössä
Lasten päivä-tapahtuma	Tapahtuma järjestetään vuosittain kaikille kaupungin viidennen vuosiluokan oppilaille	Lasten päivä-tapahtuman työryhmä	Vuosittain järjestetty tapahtuma
Kulttuurikasvatussuunnitelman mukainen toiminta	Suunnitelmaa noudatetaan varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa	Kulttuuripalvelut, koulut, päiväkodit	Kulttuurielämysten/ osallistujien määrä

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUALUE, RESURSSIT	ARVIOINTI- MITTARI
Taiteen perusopetuksen nostaminen ja uudistaminen	Skapa Position -hanke 2023–2026	Kulttuuripalvelut, Kansalaisopisto, Musiikkiopisto	Lisää oppilaita taiteen perusopetukseen
S2-opetus	Opetussuunnitelman päivittäminen	Opetustoimen osasto, varhaiskasvatusosasto	S2-opetusta saavien oppilaiden määrän seuranta
Oman äidinkielen opetus (oppilaille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi/ ruotsi)	Opetus järjestetään sivistyslautakunnan hyväksymien periaatteiden mukaan	Opetustoimen osasto	Oman äidinkielen opetusta saavien oppilaiden määrän seuranta Oman äidinkielen opetuksen toteutumisen seuranta kielten lukumäärän osalta
Osallisuuden lisääminen esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa	Esikoulun ja varhaiskasvatuksen lapsitapaamiset – lapsia kuullaan valituissa kysymyksissä (esim. päiväkodin pihojen suunnittelu)	Päiväkodit Kaikkien toimialojen tulee ehdottaa keskustelunaiheita	Kokouksia pidetään vähintään kaksi kertaa vuodessa
	”Mun vartti” – henkilökohtainen keskustelutilaisuus jokaisen lapsen kanssa	Päiväkodit	Kerran kuukaudessa
Koululaisten ja opiskelijoiden osallisuuden lisääminen	Koulujen oppilas- ja opiskelijakuntia kuullaan valituissa kysymyksissä	Koulut Kaikkien toimialojen tulee ehdottaa keskustelunaiheita	Vähintään kaksi kertaa vuodessa
	Koulukohtaisista Kouluterveyskyselyn tuloksista keskustellaan oppilaiden/ opiskelijoiden kanssa	Koulut	Järjestettyjen tilaisuuksien seuranta

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUALUE, RESURSSIT	ARVIOINTI- MITTARI
Nuorten osallisuuden lisääminen	Nuorisovaltuusto antaa lausuntoja valituista kysymyksistä	Nuorisovaltuuston ohjaaja Kaikkien toimialojen tulee ehdottaa keskustelunaiheita	Lausuntojen määrä
	Lapsia ja nuoria pyritään osallistamaan/kuulemaan erilaisten suunnitelmien laatimisessa	Suunnitelmasta vastaavan työryhmän puheenjohtaja	Seuranta siitä, miten lapset ja nuoret ovat osallistuneet prosessiin, kun uusia suunnitelmia laaditaan
Kesätyömahdollisuuksien tarjoaminen/tukeminen	Raaseporin kaupunki palkkaa kesätyöntekijöitä vuositasolla sadaksi kuukaudeksi. Näistä vähintään 30:n on oltava alle 18-vuotiaita	Henkilöstöosasto	Kesätyöntekijöiden määrä
	Kesätyöseteli (vuonna 2024 vuonna 2008 syntyneille ja vuonna 2025 vuonna 2009 syntyneille) Talousarvio 40 000 euroa/vuosi	Nuorisopalvelut (etsivät nuorisotyöntekijät)	Seteliä käyttäneiden nuorten määrä

4.2. TERVEELLISTEN ELÄMÄNTAPOJEN EDISTÄMINEN

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUALUE, RESURSSIT	ARVIOINTI- MITTARI
Päihteiden käytön vähentäminen	Päihteiden käyttöä ehkäisevät oppitunnit (vuosiluokat 5–8)	Nuorisopalvelut	Kouluterveyskysely
Mahdollisuus maksuttomaan harrastustoimintaan	Harrastamisen Suomen malli	Sivistys ja hyvinvointitoimiala	Kerhojen/osallistujien määrä
Pitkät liikunta- välitunnit kouluissa	Kouluja kehoitetaan suunnittelemaan lukujärjestys siten, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus yhteen pidempään välituntiin päivässä	Perusopetus	Niiden koulujen määrä, joiden lukujärjestyksessä on pidempi välitunti
Aktiivisempi vapaa- aika	Nuoriso- ja liikuntapalvelut järjestävät helposti saavutettavia aktiviteetteja (esim. SkiBus, yleisöluistelut, retket)	Nuorisopalvelut, liikuntapalvelut	Järjestettyjen aktiviteettien ja osallistujamäärän seuranta
	Alle 20-vuotiaille toimintaa järjestävät yhdistykset saavat 100 prosenttia vuokratukea kaupungin tiloissa	Kaupunginhallitus	100 % vuokratukea niille yhdistyksille, jotka järjestävät toimintaa alle 20-vuotiaille (kaupunginhallituksen 15.12.2022 hyväksymien periaatteiden mukaan)
Päiväkotien ja liikuntapalveluyksikön yhteistyön lisääminen	Päiväkotien liikuntavastaavien ja kaupungin liikuntapalvelupäällikön yhteistyö	Varhaiskasvatus, liikuntapalvelut	Uusia yhteistyömalleja kehitetään
Fyysisen toimintakyvyn tukeminen	Selvitetään mahdollisuudet rahoittaa varhaiskasvatuksen fyysistä aktiivisuutta edistävää hanketta	Sivistys ja hyvinvointitoimiala	Hankesuunnitelma laadittu ja rahoitus-hakemus tehty

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUALUE, RESURSSIT	ARVIOINTI- MITTARI
Ravitsevaa ja hyvää ruokaa päiväkodeissa ja kouluissa	Valmistettava ruoka on hyvää ja ravitsevaa	Ruokapalvelut	Ruokahävikin vähentäminen (tehostetut ruokahävikki viikot) jotta nähdään, mikä ruoka on suosittua ja mikä ei X kg/päivä ruokalajien välillä verrattuna
Panostaminen kasvisruoan ja kotimaisen ruoan lisäämiseen päiväkodeissa ja kouluissa	Korostetaan kasviperäisten ja kotimaisten raaka-aineiden merkitystä ruokavaliossa	Ruokapalvelut, opetustoimen osasto (kotitalous, terveystieto, ympäristöoppi)	Kasvisruokaa on tarjolla vaihtoehtona kaikille oppilaille Kasvisruokapäivien määrä kasvaa Kasvisviikko: koulussa, jossa on prosentuaalisesti eniten syötyjä kasvisannoksia, vieraillee tunnettu kokki
Selvitä, mitä lapset ja oppilaat haluavat syödä	Ruokaneuvoston kokoukset, kyselylomake	Ruokapalvelut, opetustoimen osasto, varhaiskasvatusosasto	Pidetyt kokoukset/ vuosi/koulu/esikoulu Suoritettu kysely Seuranta siitä, montako oppilaiden ehdotusta lisättiin ruokalistalle

4.3. TURVALLINEN JA VIIHTYISÄ ARKI

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUALUE, RESURSSIT	ARVIINTI- MITTARI
Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen	Kiusaamista ehkäisevä työ, tukioppilaat, tuutorit, vertaissovittelu	Koulut	Kouluterveyskysely
	Suunnitelma seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseksi kouluissa	Opetustoimen osasto	Kouluterveyskysely
	Edistää sukupuoleen perustuvan väkivallan, seksuaalisen häirinnän ja kiusaamisen ehkäisyä ja niihin puuttumista kouluissa.	Sivistys ja hyvinvointi- toimiala	Koulutettuja häirintä- yhdyshenkilöitä kouluissa
Turvallisen kouluympäristön luominen ja ylläpitäminen.	Koulutusta eri toimintarajoitteista järjestetään tarpeen mukaan koulujen ja päiväkotien henkilökunnalle	Opetustoimen osasto, varhaiskasvatusosasto	Koulutus järjestetään tarpeen mukaan
	Selvitetään tarve ohjeiden laatimiselle myrkyttömien materi- aalien käytöstä päivähoidossa (esimer- kiksi hormonitoimintaa häiritsevät aineet kuten ftalaatit)	Varhaiskasvatusosasto	Tarve selvitetty
Turvallista tekemistä nuorille koululaisille koulupäivän ennen ja jälkeen	Aamu- ja iltapäivä- toiminta järjestetään sivistyslautakunnan antamien ohjeiden mukaisesti	Opetustoimen osasto	Aamu- ja iltapäivä- toimintaan osallis- tuvien lasten määrä, toiminnan arviointia koskeva kysely
Perhe- ja lähi- suhdeväkivallan ehkäiseminen	Toimintamalli lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi toimii toiminnan tukena	Kaikki toimialat	Kouluterveyskysely

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUALUE, RESURSSIT	ARVIOINTI- MITTARI
Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen	Koulukohtaiset tasa-arvosuunnitelmat tehdään vuosittain	Koulut	Kouluterveyskyselyn tulosten seuranta (joka toinen vuosi), koulujen tasa-arvokyselyn seuranta (joka toinen vuosi)
	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpideohjelman päivittäminen	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman työryhmä	Päivitetty toimenpideohjelma valmis 2024
	Ilmaisten kuukautis-suojien jakelu kaupungin kouluissa	Opetustoimen osasto	Ilmaiset kuukautis-suojat ovat saatavilla kaupungin kouluissa
	Esteettömien leikkipaikkojen perustaminen	Kaupunkiympäristö	Kaikki lapset voivat leikkiä puistossa toimintakyvystä riippumatta
	Monimuotoisuus ja hbtqi-ihmiset tulee ottaa huomioon julkisten tilojen suunnittelussa	Sivistys ja hyvinvointitoimiala	Opetustiloihin järjestetään myös sukupuolineutraaleja wc:itä
Miellyttävän oppimisympäristön luominen	Lapsien kuuleminen eri hankkeiden suunnitteluvaiheessa	Kaikki toimialat	Kuulemisten määrä
Päiväkotien ja koulujen sisäilman laadun parantaminen	Luoda turvallinen, terveellinen ja viihtyisä ympäristö kaupungin tiloissa sekä käyttää ja lisätä ympäristöystävällisten pesuaineiden käyttöä. Uusien menetelmien kehittäminen, joissa keskitytään edistämään hyvää sisäilmaa.	Toimitilahuolto, sisäilmatyöryhmä	Ympäristöystävällisten pesuaineiden ja uusien menetelmien seuranta Sisäilmatyöryhmän asioiden seuranta

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUALUE, RESURSSIT	ARVIOINTI- MITTARI
Viihtyisät ja tarkoituksenmukaiset pihat päiväkodeissa	Jokaiselle pihalle varmistetaan varjoisa paikka, jotta tilat olisivat käyttökelpoisia kesän aikana	Tilahallintoyksikkö yhteistyössä päiväkotien kanssa	Jokaisessa pihassa on varjoisa paikka
Turvalliset liikennejärjestelyt	Turvallisen infrastruktuurin ja hyvien liikenneyhteyksien edistäminen ja ylläpitäminen (esim. turvalliset suojatiet)	Yhdyskuntatekninen osasto, kaavoitusyksikkö	Lapsivaikutusten arviointi toteutetaan asioiden valmistelussa

4.4. MIELENTERVEYDEN EDISTÄMINEN

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUALUE, RESURSSIT	ARVIOINTI- MITTARI
Henkisen hyvinvoinnin vahvistaminen	Laaditaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen hyvinvointiopetuksen suunnitelma	Nimetty työryhmä	Suunnitelma on tehty ja käytössä
	Luokka- ja pienryhmätoiminta kouluissa (esim. Cool Kids, Vi i klassen)	Koulut yhteistyössä opiskeluhooltohenkilöstön kanssa	Toteutettujen toimien seuranta
	Pienryhmätoiminta	Nuorisopalvelut	Ryhmien/osallistujien määrä
	Koulunuorisotyön kehittäminen	Nuorisopalvelut yhdessä koulujen kanssa	Nuorisotyöntekijät työskentelevät 1–2 päivää viikossa vuosiluokkien 7–9 kanssa
	Etsivä nuorisotyö tarjoaa Ohjaamo-palveluita yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Nuorisopalvelut (etsivä nuorisotyö)	Ohjaamo-palveluita tarjotaan vuodesta 2024 lähtien Asiakkaiden määrän seuranta
	Kaupungin ja hyvinvointialueen väliset toimivat palveluketjut oppilas-huollon palveluissa	Sivistys ja hyvinvointitoimiala, yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa	Riittävä resursointi, kouluterveyskysely
	Rahoituksen hakeminen Tanssi terveydelle -ryhmien aloittamiseen	Sivistys ja hyvinvointitoimiala	Tanssi terveydelle -ryhmien on tarkoitus käynnistyä kevätlukukaudella 2024
Koululäsnäolon lisääminen	KouluKunnossa-hanke	Opetustoimen osasto	Poissaolotilastojen seuranta

TAVOITE	TOIMENPITEET	VASTUUALUE, RESURSSIT	ARVIINTI- MITTARI
Riittävät oppilas- huollon palvelut	Oppilashuollon henkilöstöresursoinnin seuranta	Sivistys ja hyvinvointi- toimiala (LUVN vastaavat palveluista)	Resursointi noudattaa sovittuja ohjeita
Syrjäytymisen ehkäiseminen	Ankkuri-toiminta	Sivistys ja hyvinvointi- toimiala (yhteistyössä poliisin ja LUVN:in kanssa)	Tapausten/tapaamis- ten määrän seuranta

